

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм зэгъэшлужь судьяхэм ялофшэн изэхэцэнкӀэ и ГъэlorышлӀлэ ипащэ ехылаӀагъ

Федеральнэ законэу N 79-р зытетэу «Урысые Федерацием икъэралыгъо граждан къулыкъу ехылаӀагъ» зыфилоу 2004-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м къыдэкӀыгъэм, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и Конституции ия 78-рэ статья иподпунктэу «р»-м атегъэпсыхъагъэу **унашъо сэшлӀ:**

1. Адыгэ Республикэм зэгъэшлужь судьяхэм ялофшэн изэхэцэнкӀэ и ГъэlorышлӀлэ ипащэу Чэсэбий Къэплъан Аслъанчэрые ыкӀор гъэнэфэгъэнэу.

2. ЗыкӀэтхэхэрэ мафэм щыублагъэу мы Указым кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шышъхъэу и 26-рэ, 2014-рэ илъэс
N 80

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

О. И. Баклановам ехылаӀагъ

Федеральнэ законэу N 79-р зытетэу «Урысые Федерацием икъэралыгъо граждан къулыкъу ехылаӀагъ» зыфилоу 2004-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м къыдэкӀыгъэм ия 33-рэ статья ия 1-рэ лахъ ия 3-рэ пункт тегъэпсыхъагъэу **унашъо сэшлӀ:**

1. Бакланова Ольгэ Иван ыпхъур Адыгэ Республикэм архитектурэмрэ къэлэгъэпсынымрэкӀэ и Комитет итхъэмэтэ ланатӀэ лугъэкӀыгъэнэу.

Лъапсэу илэр: О. И. Баклановам илъэлу тхылъ.

2. ЗыкӀэтхэхэрэ мафэм щыублагъэу мы Указым кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шышъхъэу и 26-рэ, 2014-рэ илъэс
N 82

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм архитектурэмрэ къэлэгъэпсынымрэкӀэ и Комитет итхъаматэ ехылаӀагъ

Федеральнэ законэу N 79-р зытетэу «Урысые Федерацием икъэралыгъо граждан къулыкъу ехылаӀагъ» зыфилоу 2004-рэ илъэсым бэдзэогъум и 27-м къыдэкӀыгъэм, джащ фэдэу Адыгэ Республикэм и Конституции ия 78-рэ статья иподпунктэу «р»-м атегъэпсыхъагъэу **унашъо сэшлӀ:**

1. Зезэрэхъэ Азэмат Нурбий ыкӀор Адыгэ Республикэм архитектурэмрэ къэлэгъэпсынымрэкӀэ и Комитет итхъэмэтэ ланатӀэ лугъэхъэгъэнэу.

2. ЗыкӀэтхэхэрэ мафэм щыублагъэу мы Указым кӀуачӀэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
шышъхъэу и 27-рэ, 2014-рэ илъэс
N 83

ТХЫЛЪЫКӀЭХЭР

Адыгабзэм реджэщтых

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шӀэ-ныгъэмрэкӀэ и Министертвэ адыгабзэм-кӀэ зереджэщтых тхылъхэм яапэрэ лахъ хэхъэрэ учебникхэр мы мафэхэм къыдигъэкӀыгъэх. Министертвэм илофышӀэмэ къызэрэталау-гъэмкӀэ, илъэсыкӀэ еджэгъум къыщегъэ-жъагъэу республикэм иеджаплэхэм ащыщхэм ахэр ащауплӀэ-кӀуцтых.

Мы мафэхэм яхъулэу зереджэщтых тхылъ комплект 300 зырыз лъэпкъ еджаплэхэм ыкӀи урыс еджаплэхэм адыгабзэр зыщызэрагъашӀэхэрэм апае къыхаутыгъэх. Ахэр федеральнэ шапхъэхэм адиштэу шыгъэх ыкӀи а 1 — 4-рэ классхэм ащеджэхэрэм атегъэпсыхъагъэх.

Тхылъхэм ятхын автор куп дэлэжъагъ. Ащ хэтых шӀэныгъэлэжъхэр, методистхэр, кӀэлэгъэджэ лӀэлӀасэхэр. Ахэр Къэрэтэбэнэ Асыет, Анцокъо Сурэт, Индрысэ Роз, Зезэрэхъэ Гоцэфыжъ, Къатмэс Нэф-

сэт ыкӀи КӀэсэбэжъ Нэфсэт арых. Зы комплектым Къэрэтэбэнэ Асыет изакъоу дэлэжъагъ, ятӀонэрэ комплектым адрэ авторхэм иоф дашлаӀагъ. Зереджэщтых тхылъхэм ямызакъоу, ахэм электроннэ лӀэпылӀэгу материалхэри ягъусэх.

Программэу тхылъхэр зэрэ-зэхагъэуцуагъэхэм егъэджэным ны-тыхэри къыхэцэгъэнхэу къыделъытэ. Ащ фэдэу комплектым къыхеубытэх ны-тыхэм ыкӀи кӀэлэегъаджэхэм апае лӀэпылӀэгу тхылъхэр. Ахэм анэмыкӀэу комплектым игъусэщтых электроннэ учебникхэри. ЛӀкӀыбым щылэ тилъэпкъэгъу-

хэр е нэмыкӀ лъэпкъэу адыгабзэ зэзыгъашӀэ зышӀоигъохэм-кӀэ ар амал дэгъу хъуцт.

Сыд фэдэ еджаплӀэха мы тхылъхэр зыщауплӀэкӀуцтхэр? Министертвэм илофышӀэ къы-зэриуагъэмкӀэ, къалэу МыекъуапэкӀэ еджэплитф къыха-хыгъ. Ахэр гурыт еджаплэхэм NN 3-р, 5-р, 15-р, 22-р ыкӀи Адыгэ республикэ гимназиер арых. Ахэм анэмыкӀэу район пӀэпчъ (Джэджэ ыкӀи Мыекъ-опэ районхэр хэмытхэу) еджэ-плӀэ зырыз къащыхахынышъ, тхылъкӀэхэр ащауплӀэкӀуцтых.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Адыгеим лыр нахъыбэу къыццахъыжъыщт

Адыгеим и Лышъхъэу Тхъа-кӀуцынэ Аслъан республикэм мэкъу-мэщымкӀэ и Министертвэ пшъэрылъ фишлӀыгъ былы-мышъхъэ пчъагъэм хагъэхъо-нэу. Мы илъэситф благъэм а лъэныкъомкӀэ Адыгэ Республикэм гъэхъагъэхэр ышӀынхэ, илъэсым къыкӀоцӀ лы тонн мин 60 къыхыжъын фае. БлӀкӀыгъэ илъэсым республикэм лы тонн мин 56,5-рэ къыццахъы-жъыгъагъэмэ, мыгъэ ар тонн мин 56,9-м нагъэсын фае. Ащ пае гухэлъ гъэнэфэгъэ зилэ программэу 2013 — 2015-рэ илъэсхэм ателъытагъэр рес-публикэм щаштагъ.

— Адыгеим мэкъу-мэщым-кӀэ и Министертвэ ипрогра-мэ къыдыхэлъытагъэу 2013-рэ

илъэсым былымахохэм лыкӀэ къызфагъэфедэрэ тэнэ миным ехъу тиреспубликэ къырацагъ. Илъэсыр зыпштӀкӀэ, былымы-шъхъэ 500 фэдизкӀэ пчъагъэм къыхэхъуагъ, тонни 100-кӀэ на-хъыбэу былымылыр къахъы-жъыгъ, — къелатэ Адыгэ Рес-публикэм мэкъу-мэщымкӀэ и Министертвэ былымхъуным-кӀэ ыкӀи хъубгъапхъэхэм якъы-хэхынкӀэ иотдел иэкспертэу, испециалист шъхъалэу Дэхъужь Исмахылэ.

Республикэм чэтхъунри дэ-гъоу щызэхэцагъ: зы нэбгырэм телъытагъэу чэтылым икхъы-жъынкӀэ хэгъэгум ишӀолъыр-хэм азыфагу Адыгеим гъэре-кӀо я 6-рэ чӀыплӀэр щыубытыгъ. Джащыгъум республикэм чэ-

тыл тонн мин 35-рэ къыццахъы-жъыгъагъ. Тиреспубликэ исхэм ямызакъоу, Пшызэ шӀолъыр щыпсэухэрэми Адыгеим къо-лыр алӀэкӀегъахъэ. Лахъэхэлъ обществэ зэфэшӀыгъэу «Кие-во-Жураки АПК» зыфилоу 2013-рэ илъэсым къохэр зыца-гъэпцэрырэ я 2-рэ комплек-сыр Теуцожь районым щигъэ-псыгъ. Къо мин 55-рэ ащ ца-укӀыштыгъэмэ, джы пчъагъэр шъхъэ мин 94-м нагъэсыгъ. Мы илъэси 3 благъэхэм фирмэм рехъухъэ илъэс къэс къо мини 100-м нэсэу ыукӀынэу.

Экспертхэм зэрэхагъэунэфы-кӀырымкӀэ, былымылым икхъы-жъынкӀэ шӀолъырым и Лы-шъхъэ пшъэрылӀэу къафигъэу-цугъэр фермерхэм агъэцӀкӀэн алӀэкӀыщт — илъэсыр къызи-хъагъэм щегъэжъагъэу респу-бликэм лы тонн мин 32-м ехъу къыццахъыжъыгъах. БлӀкӀыгъэ илъэсым джащ фэдэ илъэхъан егъэпшагъэмэ, ар проценти 3,4-кӀэ нахъыб.

Адыгэ Республикэм
мэкъу-мэщымкӀэ
и Министертвэ къытыгъ

Бэклэ узщыгугъын ныбжыкI

Апшээрэ еджаплэр къэзы-хыгъэ ныбжыкIэхэу, анахь дэ-гъоу еджагъэхэм сэнэхъатэу зэрагъэгъотыгъэмкIэ IофшIэ-плэ чIыплэхэм алуэгъэхъэнхэм Адыгеим ипащэхэм анаIэ тет. Ащ фэдэ пшээрIы къагъэу-цугъ Адыгэ Республикэм и ЛIышхъэу Тхьаклушынэ Ас-лъанрэ республикэм и Премь-ер-министрэу КъумIыл Муратрэ. Мы ауужырэ илэсхэр пштэмэ, къэралыгъо къулыкIум иструктурэ хэхъэгъэ ныбжы-кIэхэм япчъагъэ хэпшыкIэу хэхъагъ. Ащ фэдэ фыщыты-кIэм ахэм кIуачIэ къареты, илэс экIэлъыкIохэм зыфе-джагъэхэр хъаулые зэрэмы-хъуштым яцыхъэ тель мэху.

Шэныгъэ куухэр зылэкIэлъ спе-циалист ныбжыкIэхэр тикъэ-ралыгъуи, республикэми непэ-ящыкIагъэх. Ахэр арых тине-ушърэ мафэ лъызыгъэкIотэшт-хэр, Адыгеим хэхъоныгъэхэр езыгъэшIыштхэр. Зинасып къыхыи къэралыгъо къулыкIум аштагъэхэм ащыц-кIэлэ ныбжыкIэу Хьаджэмы-къо Руслъани. Ар Мыекъуапэ дэт гимназиеу N 22-м ще-джагъ, шэныгъэ куухэр зери-гъэгъотыгъэх. Нэужым 2008-рэ илэсым Мыекъопэ къэра-лыгъо технологическэ универ-ситетым чIэхъагъ, къэлэ псэо-лъэшлынымрэ хъызмэтымрэкIэ сэнэхъат зэригъэгъотыгъ. 2013-рэ илэсым апшээрэ

еджаплэр къызеухым, IофшIаплэу зылухъа-штым Руслъан бэрэ егупшысагъэп. Адыгэ Республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министер-ствэ исайт зехъэм, къэ-ралыгъо къулыкIум вакансие зэрэщылэм епхыгъэ къэбар ри-лэгуагъ. Ащ лъыпы-тэу итхъапэхэр ыгъэ-хъазырыгъэх ыкIи ащ рихъылагъэх. Шэныгъэ куухэр зэрэIэкIэлъым ишIуагъэкIэ IофшIаплэм псынIкIэу аштагъ. — АР-м мэкъу-мэ-щымкIэ и Министер-ствэ инвестиционнэ по-литикэмкIэ ыкIи къуаджэм хэ-хъоныгъэхэр ышIынхэмкIэ иот-дел иведущэ специалистэу саштагъ, — еIо Руслъан. —

ШыIэныгъэм къыщыхэсхыгъэ сэнэхъатыр згъэфедэжын амал къысэзытыгъэ пстэуми сафэраз. НыбжыкIэхэм Iоф-

шIэплэ чIыплэхэр агъотыным-кIэ республикэм ипащэхэм Iэпылэгъу афэхъухэрэми «тхъа-шъуегъэпсэу» ясэIо. Тапэ-кIэ сишIэныгъэхэм ахэзгъэ-хъон, ыпэкIэ сылбыкIотэн гу-хэлъ сIл.

Хьаджэмыкъо Руслъан ныб-жыкIэ нахь мышIэми, зыфа-ер, щыIэныгъэм зэрэрыкIотт гъогур зыфэдэщтыр дэгъоу ешIэ, къэралыгъо къулыкIум епхыгъэу Iоф зэришIэщтыр пытагъэ хэлъэу къеIо. Езыгъэ-джэгъэ кIэлэегъаджэхэр, къы-фэгумэкIырэ пстэури къымы-гъэукIытэхъэхэу исэнэхъат ры-лажъэ шIоигъу.

Бэклэ узщыгугъын плъэкIышт кIэлэ ныбжыкIэм гъэхъэгъэ-шIухэр ышIынхэу, цыхъэу къы-фашIыгъэр къыгъэшъыпкъэ-жызы ыпэкIэ лъыкIотэнэу тэри фэтэIо.

ТХЪАРКЪОХЪО
Адам.

Сурэтым итыр: **Хьаджэмы-къо Руслъан.**

ПСАУНЫГЪ

Республикэм щагъэунэфыгъэп

Щэплэ сеть инхэу Рос-тов-на-Дону дэтхэм алко-голь зыхэмылъ шъон зэ-фэшхъафэу ачIэтхэр бэ-мышIэу зауплъэкIухэм, ахэм ащыщхэм ахэлъ ве-ществохэр шапхъэхэм ашIокIэу ыкIи ащ ыпкъ-къыкIыкIэ, цIыфым ипса-уныгъэкIэ щынагъохэу експертхэм алытагъ. А-веществохэм аллергие къатын ыкIи адэбз (он-кологие) узыри къахэ-кIын алъэкIыштэу специ-алистхэм къаIо. Джащ фэдэу нэгъу-кIэтIый уз-хэри ахэпхыным ищы-нагъо щыIэу ахэм къы-хагъэщы. Алкоголь зы-хэмылъ шъон лъэпкъхэу «Тархун», «Вишня» ыкIи «Шипи» зыцIэхэр ары зи-гугъу къашIыхэрэр.

Экспертхэм къызэрэ-хагъэщырэмкIэ, ахэм яте-плъэкIи, ялужъгъэ-япо-кIагъэкIи, маркировкау яIэмкIи Таможеннэ сою-зым итехническэ шап-хъэхэм адештэх. Ау фи-зикэ-химическэ зэхэ-лшыкIэу ялэр зауплъэкIум, псауныгъэмкIэ ахэр щы-нагъохэу алытагъ. Рос-тов хэкум потребитель-скэ бэдээршыплэмкIэ и Департаментэу мы уплъэ-кIунхэр зышIыгъэхэм эк-спертхэм язэфэхысыжъ къызэрэщыхагъэщырэ-мкIэ, газыбэ зыхэт «Тар-хун» аллергие ыкIи адэбз узхэр къэзытын-хэ зылъэкIыштхэ консер-

вантхэмкIэ анахь «баеу» къычIэкIыгъ. Адырэ псы-лъэпкъитIум («Вишня» ыкIи «Шипи» зыцIэхэм) углеродым идвуокисэу ахэлъыр шапхъэхэм про-цент 35-кIэ анахыбэу агъэунэфыгъ.

Мыхэр къыдэзыгъэ-кIыгъэ предприятиехэр джы хэбзэхъумэкIо ор-ганхэм ауплъэкIух.

Тэ тиреспубликэ ит щэ-плэшхохэми, анахь цIы-кIухэми а псы лъэпкъ-хэр зэращашэхэрэм къы-хэкIэу, ахэм язытет ауплъэкIумэ ыкIи техно-логие шапхъэхэм аде-штэхэмэ зэдгъашIэ тшIо-гъоу тыщыкIэупчIагъ Рос-потребнадзорым АР-мкIэ и ГъэIорышIаплэ. Гъомы-лапхъэхэм язытет уплъэ-кIугъэным фэгъэзэгъэ-отделым ипащэу И. С. Коваленкэм тызэрэци-гъэгъозагъэмкIэ, алко-голь зыхэмылъ мыхэм афэдэ псы лъэпкъхэр Адыгеими къыщашIых, ау республикэм ишаплэхэм атетхэм ащ фэдэ щына-гъо къахагъэщыгъэп. Ахэм язытет чэзыу-чэзыоу ауплъэкIу, псыхэм ягъэ-хъазырынIэ технологиер аукуагъэу, консервантэу хэлъхэр шапхъэхэм зэ-рашIокIырэм къыхэкIэу арамгыащэхэу хуэгъэп. Псауныгъэм зэрар езы-хырэ веществохэр ахэм ахэтэу агъэунэфыгъэп.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

Санкциехэм арапхырэрэп

IэкIыб къэралхэм къащашI-хэрэм ащыщхэр къызэпырашын-хэ фимытхэу Урысыем унашъо-къызэрэщыдэкIыгъэм уасэхэмкIэ зэхъокIыныгъабэ къызидихынэу пстэури тешыныхэ. Арышъ, сомэ закъокIэ зыгорэ къэлъэпIагъэми, ащ рапхы хуэгъэ. Илэсыр къызи-хъагъэм къыщыублагъэу Адыгеим Гъомылапхъэу щылуагъэкIырэм зэ-кIэми ауасэ къыхэхъагъ, ау, спе-циалистхэм къызэралорэмкIэ, ар санкциехэм зыпарэкли япхыгъэп. Шаплэхэм Гъомылапхъэхэр къы-зэрэщэфырэ уасэм, предприятие-хэм ар зыхашIыкIыштым лъаты-рэм, илэсым иуахътэ, ом изы-тет, нэмыкIыбэхэм яягъэ къаклоу ары зэралытэрэр. Арэу щытми, цIыфым анахь ищыкIэгъэ Гъомы-лапхъэхэм зэхуыбытагъэу анахь макIэу атефэрэр Урысыем гуры-тымкIэ къыщылытагъэм егъэпша-

гъэмэ, сомэ 300-кIэ Адыгеим нахь-щымакI. АР-м экономикэ хэхъо-ныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ и Ми-нистерствэ къызэритыгъэмкIэ, ар мэкъуогъу мазэм зэрэхъуштыгъэр сомэ 2900-рэ.

Санкциехэм ауж охътабэ-темышIэу къолыр ары зыуасэ къы-хэхъагъэр, сомэ 20 — 30-кIэ нахь къэлъэпIагъ. Ар къыдалы-тэзэ, республикэм ипащэхэм къо-хэм яхъун нахь зырагъэушъомб-гъунэу, нэмыкI былымышхъэу алыгъхэм япчъагы хагъэхъонэу мэ-къумэщ хъызмэтымкIэ Министер-ствэм пшээрIы фагъэуцугъ. Илэ-ситфэу къаIорэмэ къаIоцI бы-лымыл тонн мин 60-м нэсэу рес-публикэм ежъ иеу щылуагъэкIыным нэсынхэм ыуж итых. Министер-ствэм къызэрэщылауагъэмкIэ, лы къэзытышт лъэпкъым фэдэу бы-лымышхъэ ныбжыкIэу пстэумкIи

миным ехъу 2013-рэ илэсым рес-публикэм ибылымахъохэм къыра-щагъ, тонни 100-кIэ нахьыбэ хуэгъэ-былымылэу къатIупшырэр. Джащ фэдэу щэм хэшIыкIыгъэ Гъомы-лапхъэу, къуаеу ахэм апылъ пред-приятиехэм къыдагъэкIырэм ха-гъэхъонми фэхъазырых, мыIэрысэу IэкIыбым къыкIыхэрэр хэмытыми, республикэм къыщагъэкIыгъэр икъушт.

Гъомылапхъэхэм анэмыкIыхэ-рэм ауасэхэми къахэхъагъ. Iэ-зэгъу уцхэр, узэрытхэкIэшт пкы-гъо зэфэшхъафхэр, псэоплъэшIы-ным щагъэфедэрэ материалхэр, унэгъо псэуальхэр, шэкIхэр, элек-трэпсэуальхэр, тугыныр, бензи-ныр къэлъэпIагъэх, ау щыгъын-хэм ауасэ къеIыхыгъ.

Специалистхэм уасэхэр зэрэдэ-кIоагъэхэр санкциехэм зэрара-мыпхырым шIэхэу ахэр къеIы-хыжынхэу гугъаплэ къеты, ау ари уахътэр ары къэзыгъэлъэгъо-щтыр.

Цыфхэм ягумэкIыгъохэр зэригъэшIагъэх

Украинэм щыкIорэ заом ыпкъ-къыкIыкIэ зиунэ къэзыбгынэгъэ-цIыфхэу Адыгэ Республикэм и Кош-хъэблэ район псэуплэкIэ къыхэзы-хыгъэхэм районым ипрокурорэу Евгений Зинович мы мафэхэм алуIагъ.

Муниципальнэ образованиехэу «Дмитриевскэ ыкIи Майскэ къо-джэ псэуплэхэм» Украинэм къыкIы-жыгъэ нэгъыри 10-у адэсыр при-емым къекIопIагъэх. Урысые Фе-дерацием исынхэм пае ахэм агъэ-

хъазырын фэе тхылхэр проку-рорым къафилотагъ. Ежъ цIыфхэм-гумэкIыгъоу яIэхэр къыралоты-кIыгъэх, упчIэ гъэнэфагъэхэр про-курорым ратыгъэх, игъэкIотыгъэ джэуапхэри агъотыгъэх.

Урысыем игражданствэ уиIэным пае къулыкIоу ыкIи учреждениеу узэкIолIэн, зызфэбгъэзэн плъэ-кIыштыр приемым къекIопIагъэ-хэм къафалотагъ. Джащ фэдэу Ук-раинэм къыкIыжыгъэхэм IофшIэ-плэ чIыплэхэр арагъэгъотыным,

ясабийхэр кIэлэцIыкIу Iыгъыплэ-хэм ыкIи гурыт еджаплэхэм ачIа-гъэхъанхэм япхыгъэ Iофыгъохэми лъэныкъохэр атегушылагъэх.

Украинэм икыблэ-къокIыплэ шъо-лырхэм джырэ уахътэ зэрэщы-мырэхъатым къыхэкIыкIэ зичIыгу, зиунэ къэзыбгынагъэхэм япчъагъэ бэдэд. Ахэм ащыщыбэу Адыге-ир псэуплэкIэ къыхэзыхыгъэхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр, чIыплэ кIын ифэгъэ цIыфхэм ама-лэу щыIэмкIэ Iэпылэгъу афэхъу-гъэныр, агу къыдэщегъэныр рес-публикэм ипащэхэми, хэбзэхъу-мэкIо къулыкIухэми пшээрIы шхъалэу зыфагъэуцужы. АщкIэ Iофхэм язытет зыфэдэм проку-ратурэри лъэплъэ.

ПшъэдэкIыжъ арагъэхыгъ

Теуцожь районым ит къуаджэу Аскъэлае щыпсэхэрэ ЛIыхъукIэ Эдуардрэ ЛIыхъукIэ Юрэрэ альэ-ныкъокIэ къызIэуахыгъэ уголов-нэ Iофым Адыгэ Республикэм и Апшээрэ хыкум хэлъагъ.

Ащ зэригъэунэфыгъэмкIэ, 2013-рэ илэсым иIоныгъо мазэ мы къоджэ дэдэм щыщ Чэтэо Заурбый ыуIыныу ЛIыхъукIэ Эдуард рихъухъагъ. Хъульфыгъэм ышъу, зидунай зыхъожыгъэ Чэ-тэо Хъазрэт ахъщэ чIыфэу тель-гъэр къызэрымпышшыжыгъэм мы зэмызэгъыныгъэр къыкIэлъыкIуагъ.

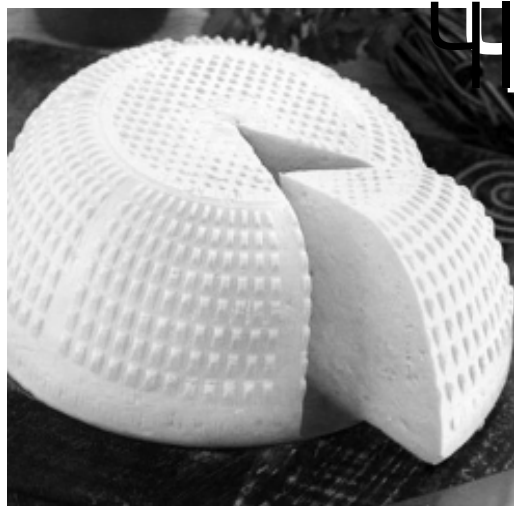
Э. ЛIыхъукIэм рихъухъагъэр ыгъэ-цэкIэнымкIэ Iэпылэгъу къыфэхъу-нэу зыфигъэзагъ иблэгъэ Ю. Лы-хъукIэм. Адэрэ ащ къэзэгъыгъ.

БлэкIыгъэ илэсым Iоныгъом и 8-м чэщым сыхъатыр 00.30-м адэжэ ЛIыхъукIэ Эдуард бздэжэ-шIагъэм зыфигъэхъазырыгъ, ащкIэ ищыкIэгъэшт пкыгъохэр, Iэмэ-псымэхэр иавтомобиль рилъхъагъэх. БздэжэшIэ нэгъыритIур Чэтэо Заурбый иунэ ихъагъэх, а уахъ-тэм ар чыештыгъэ. Лажъэ зи-мыIэ хъульфыгъэр атхъэлагъ, ашIагъэр чIаухъумэным пае ауIы-

гъэм ихъадэ нэужым къуаджэм дащыгъ, мэз чIыплэ горэм ар-щагъэсти, икъупшхъэ-лъашхъэ-хэр чIатIэжыгъэх.

Прокурорыр зыкIэдаорэм хы-кумыми дыригъэштагъ ыкIи мы нэгъыритIум бздэжэшIагъэу зэра-хъагъэмкIэ лажъэ яIэу ыгъэунэ-фыгъ. ЛIыхъукIэ Эдуард илэси 10-рэ, ЛIыхъукIэ Юрэ илэси 6-рэ хъапсым дэсыштых. Ащ нэмыкIэу, ауIыгъэ хъульфыгъэм иунагъо зы бздэжашIэм сомэ мин 350-рэ, ятIонэрэм сомэ мини 150-рэ афы-зэкIагъэкIожыным фае.

Чыплэшхо ыубытышт

Іэкыб кэралхэм кышдагэкырэ продукциемэ ащыщхэр тыхэгэгү кырашэнхэ фимытхэу УФ-м унашю кызэрэщыдэкыгэм «амалышхэр кызэрэтыгэ» гомылапхэхэм ащыщ адыгэ кыуаери. Ар Адыгеим ыкли гүнэгү Краснодар краим ямызакъоу, Урысыем ичылпабэхэм ащызэльашлэ хьугэ. Щэм хэшлыкыгэ гомылапхэхэр кыдэзыгэкырэ предприятиеу республикэм итхэм кыашырэ адыгэ кыуаер щэплэ инхэу Москва, Санкт-Петербург афэдэ кэлэшхохэм адэтхэм ащылагэкы.

Джыри адыгэ кыуаер нахь «зиушюмбгун» амал санкциехэм кыратыг. Блэкыгэ тхымафэм АР-м и Правительствэ игэклотыгэ зэхэсыгюу илагэми ащ шытегушылагэх. АР-м и Лышхьэ республикэм мэкьюмэщ продукциеу кышдагэкырэр нахьыбэ хьуным фэшл, ащ дэлэжьэрэ хьызмэтшлэлэхэм нахь чанэу аделэнхэу мы отраслэм фэгээзэгэ министрствэм пшэрылфигэуцуг. Мэкьюмэщ комплексым кэралыгюу іэпылэгү етыгэным фэгэпсыгэ программэхэм фэдэ кыахэу шылэныгэм шыпхырышгыгэнхэми нахь чанэу іоф дашлэнэу кыафигэпытаг. Мы илээсым ащ сомэ миллион 600-м еху федеральнэ ыкли республикэ бюджетхэм кыахэхыгэу пэлагэхьаг.

АР-м мэкьюмэщ хьызмэтымклэ и Министрствэ кызэрэщалагэмклэ, адыгэ кыуаер процент 20-м ехуклэ нахьыбэу кыдагэкыным республикэр фэ-

хызыр. Щэм хэшлыкыгэ гомылапхэхэр кыдэзыгэкырэ предприятиеу Адыгеим итхэм адыгэ кыуаер нахьыбэ ашынэу кыуачлэ ял. Аужырэ илээсхэм ахэм лэхьаным диштэрэ оборудование дэгүхэмклэ зызэтырагэпсыхаг, шыклэу агэфедэрэмкли зыкэлэтыг. Мы илээсым кыуаер кыашырэр тонн мин 11-м нагэсынэу специалистхэм кыало. Кыуаер имызакъоу, нэмыклэу щэм хэшлыкыгэу кыашырэри тонн мин 15,2-м нагэсын гухэл ял. Ар блэкыгэ илээсым кыашыгэм тонн 300-клэ нахьыб. Ащ фэдэу нахьыбэу кыдагэкымы, бэдэршыплэми зиушюмбгүшт, нахьыпклэ зыдамыщтыгэ кыалэхэми адыгэ кыуаер ащылагэкыныу амал ялэ хьушт. Щэм хэшлыкыгэ гомылапхэхэр кыдэзыгэкырэ предприятиехэм япащэхэм кызэрэщалагэмкли, кыуаер зыхашлыкыштэу кыащэфырем хагэхьоныш, нахьыбэу кыдагэкыным, бэдэршыплэм нахь

зырагэушюмбгуным ыуж иты.

Щэм хэшлыкыгэ гомылапхэхэр кыдэзыгэкырэ предприятиехэм язакъоп адыгэ кыуаер нэпэ кээзышлэу лызыгэкырэр. Кыуаджэхэм адэс унагөхэм ащыщыбэхэм былымхьуным нахьыбэу ыуж ихьагэх, кыуаер, нэмыклэу щэм хэшлыкыгэ гомылапхэхэр ашых ыкли ар ахьщэ кээлаплэу кыыхахыг. Ащ фэдэ сатыум пылхэм кэралыгюу ыкли республикэм ялэпылэгү нахьыбэу агьоты

Кыуаер республикэм кышдагэкырэм зэрэхагэхьоттми уехьырэхьышжыныу щытэп.

ХьУТ Нэфсэт.

Зэхьоклыныгэхэм кыуачлэ ялэ хьугэ

Гюгүхэм хьугэ-шлэгэ тхымыклагюу атэхьухьэхэрэм янахьыбэр гюгурыклым ишапхэхэр водительхэм зерамыгэцаклэхэрэм е зерамышлэхэрэм кыахэкы. Хэткли шэфэп рулым клэрысынэу фитыныгэу зилэ пстэуми шапхэхэр дэгюу зерамышлэхэрэр, фитыныгэу ялэр кыагэшыпкэжьэу зере-мыджэхэрэр. Ары мыщ фэдэ еджаплэхэм ягэпсынкли, ялофшэнкли, зэрэрагэджэштхэмкли шапхэу шылэхэр кэралыгюу ыгэпхьэшэнхэм ушхьагэу шхьалэу фэхьугэр.

Шышхьэлум и 11-м а зэхьоклыныгэхэм афэгэхьыгэу рахьухьагэм кыуачлэ илэ хьугэ. Водительхэм ягэджэн фэгэхьыгэ программэ гэнэфагэу шылагэп. Джы ар кыдалытаг. Гюгурыклым ишапхэхэм афашыгэ зэхьоклыныгэу блэкыгэ илээсым ишэклогюу мазэ кыуачлэ зилэ хьугэхэм ащыщыбэхэр мы тхылыр зэрэщымылэм кыыхэкыклэ, бгэцэклэн плэкыштыгэхэп. Гушылэмае, шапхэхэм мопедыр е скутерыр бгэлорышлэным пае фитыныгэу илэн фаеу кыащдэ-

лытаг, ау ащ фэгэпсыгэу программэ гэнэфагэу зэрамылэм кыыхэкыклэ, автоеджаплэхэм ащ фырагэджэштхэм амал ялагэп. Джы мы тхылым кыуачлэ илэ зыхьугэм ыуж мэфі 10 зытешлэклэ, фитыныгэу имылэу скутерыр е мопедыр зыгэлорышлэрэм пшэдэкыжы ыхьышт.

Нэмыклэ автотранспортхэм апае водительхэм ягэджэнкли программеклэ шылэ хьугэ. Ащ автоеджаплэм иклассхэр зэрэгэпсыгэштхэмкли, площадкэр зыфэдэштымкли, автомобиль пчягэу илэн фаемкли шэлхьаклэхэр кыгэуцух. Нахьыпклэ а еджаплэм а зепстэури зерилэр кээзыушыхьатыр тхылыр кыгэухьазырыгэмэ, ГИБДД-м фитыныгэу кыыритыштыг. Ар кызфагэу фэдээ, мышклэ бизнес зышлы зышлоигөхэм зы автомобиль нахьыбэ ямылэми, площадкэр амыгэпсыгэми, фитыныгэр кыалахыштыг. Джы классхэм япчягэи, площадкэм изытети, автомобильхэри ГИБДД-м инспекторхэм амыуплэкүхэу лицензиер кыатыштэп. Класс

ыкли автомобиль пчягэу илэм ялытыг еджаклоу ыштэштым ипчягэу. Площадкэм иинэгэщтыри, ар зэрэгэпсыгэн фэери гэнэфагэх. Сыхьат пчягэу зэрэрагэджэштхэри нахьыбэ хьугэ, 84-м нагэсыг. Ащ кыкылоцл гюгурыклым ишынэгончягэу фэгэхьыгэу законхэм нэласэ афашынхэ, апэрэ медицинэ іэпылэгүр зэратыштыми, гюгум утетэу зегурымылэныгэу бырсыр ухэфагэмэ, ащ укызэрэхэкыштыми афагэсэнхэ фаеу шыт. Лысрыклогхэм, клэлэцкылүхэм, велосипедым тесхэм япхыгэу шапхэхэм язэгэшлэни охьтэ гэнэфагэу пэлагэхьан фае.

Рулым клэрысынэу фитыныгэу кыдэзыхыгэхэм икатегорие хигэхьонэу фаемэ, а зепстэури икэрыклэу зэригэшлэжыны ишыклагэп, еж зыфэе категори-ем фырагэаджэмэ икыушт. Арыш, апэрэу еджэхэрэм апае сыхьатхэр нахьыбэ ашыгэхэми, категорием хэзыгэхьомэ зышлоигөхэр зереджэштхэ сыхьат пчягэу кыыцагэклаг. Сыхьат пчягэу ишыклагэм фэдизыр еджаклохэм акүгэу еджаплэр кыаухымэ, ГИБДД-м нэмысыхэзэ еж еджаплэм ушэтынхэр шаклүнхэ фаеу апэрэу ашыг. Программаклэхэм кыуачлэ ялэ хьугэ нахь мышлэми, жьымклэ еджэнэу езыгэжыагэхэм ащ тетэу еджаплэр кыаухыныш, фитыныгэу зэралэр кээзыушыхьатыр тхылыр кыратышт, ау унашюр кызыдэкыгэм ыуж еджэныр езыгэжэхэрэр программаклэхэмклэ еджэштых, ушэтынхэри аклуштых.

Нахьыпэрэм фэдэу джы автоеджаплэр кызылүхыгюу хьужьыштэп, рулым укэрысынэу фитыныгэри кыдэ-хыгюушлэ мыхьуштэу мы шапхэхэм кыыпцагэхьу... Іофхэр зытет шыпкэр уахьтэм кыгэу-лэгюшт.

Сомэ миллиони 100 пэлагэхьащт

Муниципальнэ гьэпсыклэ зилэ «Кыалэу Мыекыуапэ» игьогүхэм ягэцэклэжыны пэлагэхьанэу Адыгеим игьогү фонд сомэ миллиони 100 кыыхагэкыгэ.

— Гьэцэклэжыныхэм апэлу-хьащт ахьщэр атэдгуащэ зэхьум, чыплэ ыкли микрорайон пэпч шыклагэу илэхэр кыдэтлытагэх, ахэр дэгэзыжыгэхэ хьуным тыналэ тедгэтыг, — кыыхыгэщыг Мыекьопэ кэлэ администраци-ем ипашу Александр Нароли-ным. — Іофхэм язытет анахь зыщыдэй гюгүхэм ыкли авто-транспортыр бэу зыщызеклорэ чыплэхэм апэрапшэу гьэцэ-клэжыныхэр яшылэгээнхэ фаеу унашю тшыгэ.

Тикэзлэ шхьалэ игьогүхэу игьэклотыгэу гьэцэклэжыныхэр зыщыклоштхэм ащышых ура-мэу Пионерскэр (Чкаловым ыцлэ зыхьырем щегэжыагэу Мартым и 8-м нэс); урамэу Первомайскэм кыыхиубытэрэ чыплитлү (урамэу Победэм щегэжыагэу Лениным ыцлэ зыхьырем нэс, лэсрыкло гюгүхэри кыдыхэлэтытагэхэу) ыкли урамэу Гоголым ыцлэ зыхьырем щыублагэу Гагариным

ыцлэ зыхьырем нэс; Хьахьу-ратэм ыцлэ зыхьырем урамыр (урамэу Лениным ыцлэ зыхьырем щыублагэу Мартым и 8-м нэс); урамэу Лениным ыцлэ зыхьырем (урамэу Пушкиным ыцлэ зыхьырем щегэжыагэу Пролетарскэм нэс).

Джащ фэдэу станицэу Ханскэм мурамэу Лениным ыцлэ зыхьырем (Верещагиным щыублагэу Краснооктябрьскэм нэс) игьэклотыгэу гьэцэклэжыныхэр рашыллэштых.

Ащ нэмыклэу сомэ миллиони 5 фэдиз зытефэшт гьэцэ-клэжыны іофшлэнхэр мыжю-пшэхэу гюгүхэм арашыллэштых, Мыекыуапэ ыкли ащ хэхьэрэ кьоджэ псэуплэхэм ягюгүхэм атель асфальтым изетегэуцожыны сомэ миллиони 3,5-рэ пэлагэхьащт.

Электроннэ аукционэу зэхашагэу теклоныгэр кышчы-дэзыхыгэу подрядчыкыр кызы-щынафэклэ, зигугуу кэтшыгэу гюгүхэм ягэцэклэжыны рагэ-жэшт.

Шьугу кьэдгэкыжыны, блэкыгэу илээсым Мыекыуапэ игьогүхэм ягэцэклэжыны сомэ миллион 200 фэдизэ зэрэпэла-гэхьагэр.

Илъэсыклэ еджэгум изыфэгъэхъазырын ны-тыхэмклэ ушэтыплэ гъэнэфагъэу щыт. Анахъэу апэрэу мыгъэ еджаплэм клоштхэмклэ. Зыми лые ыцэфынэу фаеп, ау анахъ клэсыугъоен плуагъэми, уисабый адрэхэм къахэщы пшоигъоштэп.

Етланэ пцэфыщтым ибагъэ-имэклагъэ еджаплэу сабыир зыдэклоштми елытыгъ, арышъ, экспертхэм кызыралытэрэмклэ, ящыклагъэхэм сомэ мин 20 — 25-рз апэлухъащт.

Сабыихэм еджаплэм языфэгъэхъазырын пасэу рагъажъ. Ау шыгъынмэ ящэфын нахъ класэ пшымэ нахъышлэ. Сыда плэмэ гъэмафэм кыкклоц! сабыихэм ахэхъошъ, шыгъынхэр афэцлыкы хъунхэ ылъэкышът. Арын фае мафэу къэнагъэр мэклэ дэдэми, ны-тыхэр щэфакло зыкджегъэхэр. Еджэплэ шыуашэр зы-

Еджаплэм ичлэхъажыын тхъапша ыуасэр?

Республикэм иеджэплэ зырызхэм плуагъэ адашыгъэу дэплэ предприятиехэм ялэшлагъэхэр илъэс зытлэ хъугъэу къафащэхэщ, ны-тыхэм арацэх. Ащ фэдэу мыгъэ апэрэ классым клоштым ишыуашэ сомэ мини 6 фэдиз ыуасэу еджэплэ зырызхэм ащэц. Уасэхэр шыуашэр зыхэшлыкыгъэ шэклым, ады зэхъум зэреугугъэхэм ялытыгъэх.

щэцэрэ чыплэхэм цыфыбэ алу. Еджэным ищыклагъэ пкыгъо-хэр зыщэцэхэрэм нахъ цыф маклэ ащэцафэ, ахэм пасэу ащыпцэфын плэкышът пкыгъо-хэр зэрагъэгъотыгъэнхэ фае. Ащ фэдэу гошыгъэу ящыкла-гъэхэр тлоуцогоу пцэфыхэмэ ны-тыхэмклэ нахъ псынкл. Шып-кы, унагъом амалэу илэм бэ елытыгъэр. «Зилэм ладжи ишыл!» зэралоу, шхъадж игъот елытыгъэу мэщэфэ. Тэ ты-зыклэупчлагъэхэр зэклэми ащэ-фын альэкышът пкыгъо-хэр арых. Мы чыплэм кышыцлогъэн фае, республикэм иеджэплэ зырыз-хэм плуагъэ адашыгъэу дэплэ предприятиехэм ялэшлагъэхэр илъэс зытлэ хъугъэу къафащэ-хэщ, ны-тыхэм арацэх. Ащ фэдэу мыгъэ апэрэ классым клоштым ишыуашэ сомэ мини 6 фэдиз ыуасэу еджэплэ зы-рызхэм ащэц. Уасэхэр шыуашэр зыхэшлыкыгъэ шэклым, ады зэхъум зэреугугъэхэм ялы-тыгъэх. Етлани ахэр тэ тикъа-

лэп, чыплэ чыжъэхэм къара-щыгъэ зыхъуклэ, ауасэ хэхъо. Гуцылэм пачэ, гъэрэклиу мыгъи Санкт-Петербург, Армавир ыкли нэмыкл къалэхэм плуагъэ ада-шыгъэу еджэплэ шыуашэхэр къа-рашых.

Мы мафэхэм щэфэхэрэми, уасэу щылэхэми талыплъагъ.

Гуцылэм пачэ, кофтэ фыжъ цыклоу пшъэшъжыехэм апае ащэхэрэм сомэ 450-м кыщэ-гъэжыагъэу 650-м нэсэу, гъуа-пэр кыхъэмэ, 1000-м ехъукли пцэфынхэ плэкышът. Ащ пы-лышът клэпхын цыклым сомэ 700 ыуас. Сарафан телъэу, дэгъоу шыгъэ шыуашэм сомэ 1500-м кыщэгъэжыагъэу 2000-м нэ-сэу ыуас. Ау зы кофтэ фы-жыыр зэблэхъушътба? Ащ гъусэ илэн фаеу мэхъу. Нахъ дэгъоу уфамэ, 1000-м ехъоу пцэфын плэкышът.

Шъэожъыехэм ящыгъынхэр

Ари псынклэу, лъакъом къе-мыоу натуральнэ материал-хэм ахэшлыкыгъэн фае. Ащ фэдэу шъомрэ шэклымрэ ар ахэшлыкыгъэмэ, нахъ лъэ-плэщт. Еджаплэхэм, зэк! плэми хъунэу, ятлонэрэ цокъэштэгъу ащэфынэу, ахэр еджаплэм зыдахыгъэ ашынэу къафагъэ-пытэ. Етланэ ар зыфэдэн фаери къарало. Гуцылэм пачэ, цуакъэм ылъэгъу хъэщо фыжъэу шы-

Пшъэшъжыехэм яшыуашэ нахъ ахъцабэ пэлэхъ. Ахэм ящыклагъэр нахъыб. Гуцылэм пачэ, пшъашъэхэм ящыгъын комплект хэхъэ клэпхыныр, сарафаныр, жакетыр, кофтитлэ, водолазкэр, гольфхэр, колготкэхэр, бантхэр ыкли шхъэхэлэу цыклухэр.

тын фаеу къафагъэпытэ. Сыда плэмэ лъэгъу шлуцлэм джэхашъом шлуцлэ шъолырхэр кы-фегъанэх. Арышъ, лъэгур хъа-шъом хэшлыкыгъэу фыжыын фаеу ало. Ахэм анэмыклэу спортивнэ костюмыр, ащ члэ-лышът футболкэ фыжыыр, спортивнэ цуакъэхэр пцэфынхэ фае. Ахэм сомэ 2000-м ехъу атефэ.

Пшъэшъжыехэм яшыуашэ нахъ ахъцабэ пэлэхъ. Ахэм ящыклагъэр нахъыб. Гуцылэм пачэ, пшъашъэхэм ящыгъын комплект хэхъэ клэпхыныр, сарафаныр, жакетыр, кофтитлэ, водолазкэр, гольфхэр, колготкэхэр, бантхэр ыкли шхъэхэлэу цыклухэр.

Еджэным ищыклагъэ лэмэ-псымэхэм ауасэ шыгъынхэм аклахъэу, загъорэ атеклэуи

цыр» къэнэфы. Кызызэдэпхы-клэ, пчъагъэу кызыдэклы, дэ-лышът пкыгъо пэпчъ ичылплэ гъэнэфагъэ. Арэу дэгъум сыдэу-шътэу уемынэцлышът? Нахъ пы-утхэри бгъотыштых. А щэплэ чыплэ дэдэм сомэ 3200-рз, 1600-рз, 1300-рз, аужыпкъэм, сомэ 900 зыуасэхэри щыпцэ-фынхэ плэкышът.

Еджаплэм узэрэчлэтышът цуа-кър зэрэпхышът, кызызэрэп-хыжышът лалымэкър шхъа-фэу ащ. Ащ сомэ 500-м кы-щэгъэжыагъэу 700-м нэсэу ыуас. Пенал дэгъум сомэ 500 тефэ. Кызыралорэмклэ, пеналэу къэпцэфышътыр пытэу, дэгъоу кызыдэклэу щытын фае. Тет-радъхэм, ахэр зыдэлъышътхэ пластиковэ папкэм, ручкэхэм, къэлэмхэм, линейкэхэм, днев-ным, кызыралытэрэ палоч-кэхэм, хъарыфхэр ыкли пчъа-гъэхэр зыдэлъ кассэхэм, кле-им, кисточкэхэм, пластилиным, лэныстэм, акварель краскэ-хэм, сурэт зыдашыхъэрэ аль-бомым, лэшлэнымклэ уроком ищыклагъэ пкыгъо-хэм сомэ мини 3-м ехъу атефэ. Зэкларэ зызэхэбгъэхъожьклэ, еджаплэм сабыир фэбгъэхъазырын пачэ сомэ мин 20-м кыщэгъэжыагъэу 25-м нэсэу бгъэклодын фае.

СИХЪУ Гошнагъу.

Сурэтхэр лэшынын Аслъан тыхыгъэх.

Шъэожъыехэм ящыгъынхэр пштэхэмэ, кофтэ лэгъопэ кыхъэм сомэ 1000-м ехъу тефэ. лэгъопэ клаком сомэ 600-м кыщэгъэжыагъэу ыуас.

Гъончэдж шлуцлэу ащ пылышътыр сомэ 750-рз. Джыри зэ къэтэлэжы, шэклэу зыхэшлыкыгъэм бэ елытыгъэр. Жыыр пхырыклэу, пкышъоным зэрар кыфимыхъэу шэкыр гъэпсыгъэмэ, ар нахъ лъапл.

ТЕУЦОЖЬ РАЙОНЫМ ИКІЛЭЕГЪАДЖЭХЭМ ЯШЫШХЬЭІУ ЗЭІУКІЭ КЪЫРАТХЫКІЫГЪ

Кілээгъаджэхэм язэлүкІэ нэбгыри 150-м еху зыхэлажэрэр пэублэ псалъэкІэ кыи-зэлүихыг ыкІи зэришагъ районым гэсэныгъэмкІэ игъэлорышлалэ ипашэу Ерэджыбэкъо Адамэ. Ащ кыиэзэриуагъэмкІэ, егъэджен-пІуныгъэр непэрэ уахътэм диштэу зэхэцэгъэным фэші илээсэу кыизэтынэкІыгъэм афызэшлукІыгъэр макІэп. Зэтыгъо кыэралыгъо ушэтынхэр зэрифэшъуашэу рагъэкІокІыгъ. Еджаплэхэр шэпхъэ гъэ-нэфагъэхэм адиштэу зэтэгъэ-псыхъэгъэнхэм, фэбаплэхэу, гулэтыплэхэу шыгъэнхэм, кілээ-еджакІохэм шІэныгъэ куухэр зэрагъэгъотыным, спортым пылЫнхэм, япсауныгъэ кы-ухъумэгъэным фэші зэкІэ ящыкІагъэр зэрагъотылэжъу агъэпсыгъэх.

Егъэджен-пІуныгъэм илофышлэхэми ясоциальнэ статус кыэлэтыгъэнымкІэ узгъэгъушорэ Іофыгъохэри зэшлукІыгъэх. 2013-рэ илээсым кілээгъаджэм гурытымкІэ имээз лэ-жъапкІэ сомэ 18808-м нэсыгъ. Ар 2012-рэ илээсым кыра-тыщтыгъэм процент 38-кІэ нахыб.

БлэкІыгъэ бэрэскэшхом Теуцожь районым икІлээгъаджэхэм илээсыкІэ еджэгъум фэгъэхыгъэ зэлүкІэ ялагъ. Ащ кырагъэблэгъагъэх кілээгъаджэхэр, кілэлпүхэр, еджаплэхэм ядиректорхэр, егъэджен-пІуныгъэм иветеранхэр, чыплэ койхэм ятхьаматэхэр, общественнэ организациехэм ялыкІохэр. Кілээгъаджэхэм яшышхьэлү зэлүкІэ илофшлэн хэлэжъагъэх районым иадминистрации ипашэу Хьачмамыкьо Азэма, игуадзэхэу Хьэдэгъэлэ Мариетрэ Бэгъушъэ Борисэрэ, районым инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Пчыхалыкьо Аюбэ ыкІи иветеранхэм я Совет итхьаматэу Нэмылэкьо Юрэ.

ШыкІагъэхэр дагъэзыжъхэзэ лэжъэщтых

гъэсэныгъэ зэрагъэгъотырэр сабыі 785-рэ. Ар гъэрэкІо Іофшлагъэу ялагъэм шлокІыми, кілээцІыкІоу ялэм ипроцент 60 нылэп зэрэхъурэр. Адрэхэр чэзыум хэтых, ежэх Іыгы-плэхэм зычаштэщтыхэм. Арышъ, Пэнэжыкьуаерэ Джэдэжъаб-

гъэзыжъынхэр япшъэрылъ шхьалэу щыт.

— Джащ фэдэу, кілээеджакІохэм шІэныгъэ куухэр ягъэгъотыгъэным фэші тикІлээгъаджэхэм ялофшлэн зэрэзэхашэрэм нахъ тылгыплэщт, — докладым кыищыкІыгъэтхыгъ Ерэджыбэкъом. — Кілээгъэджэ нЫбжыкІэхэм ыкІи зипшъэрылхэр зыфэмыгъэцакІэхэу Іэпылэгъу зыщыкІагъэхэм опытышхо зилэ кілээгъэджэ дэгъухэр наставникэу афэшІыгъэнхэм кыифэдгъэзэжыщт. Ахэм еджаплэм иколлектив ыпашъхъэ от-четхэр кыищадгъэшІыщт. КілээеджакІом ишІэныгъэ имыфэшъошэ уасэ фэзышІыгъэу кыищы-хьэрэм коллективхэм ташатэ-гушылэщт. «КілээцІыкІур еджэнэу фаеп» тымылоу, ащ Іоф дэтшІэ-ныр, тьдэлэжъэныр, тІуныр, едгъэджэныр типшъэрылъ.

— ТИеджакІэхэм ядиректорхэми кыатенэрэр макІэп, — лы-гъэкІотагъ ипсалъэ докладчыкым. — Зэтыгъо кыэралыгъо ушэ-тынхэм ятынкІэ тІлофхэр зэрэ-мыдэгъур, зипэщэ еджаплэм кілээцІыкІухэм шІэныгъэ куу-хэр зэрашарамыгъэгъотырэр ахэр ары зилажъэр. Ащ фэші, мы Іофым изытеткІэ ахэм пшъэдэ-кІыжъэу ахьырэр мы илээсым кыищегъэжъагъэу дгъэлъэшыщт.

ИкІэухым кадрэхэмкІэ ялофхэм язытет зыфэдэми зэлүкІэм хэлажъэхэрэр докладчыкым щы-гъэгъозагъэх. Гъэсэныгъэм иор-ганизациехэм нэбгырэ 432-рэ ашэлажъэ. Ахэм ащыщэу кілээ-гъаджэхэр зэрэхъухэрэр 289-рэ. Ащ ипроцент 92-мэ апшъэрэ гъэсэныгъэ, ипроцент 44-мэ апшъэрэ катэгоріе, ипроцент 35-мэ апшъэрэ катэгоріеи хьэ-хьэу ахьырэр мы илээсым кыищегъэжъагъэу дгъэлъэшыщт.

Кыищыгушыла-гъэхэм кыауагъэр

Апэу зэлүкІэм шІуфэс псалъэ кыищызышІыгъэр район адми-нистрацием ипашэу Хьачма-мыкьо Азэма. Кыиэзэриуагъэм-кІэ, гъэсэныгъэр нахьышлоу зэ-хэцэгъэным фэші зэшІуахыгъэр макІэп. Еджаплэхэр илээсыкІэ еджэгъум физэтегъэпсыхъэгъэн-хэм сомэ мин 500 пэуагъэ-

хыагъ. Ахэм бензогенераторхэр афашэфыгъ, хьакоу ачІэтхэр арагъэгъэцэкІэжыгъэх, ма-шІом закыищымыштэным, мы-хьо-мышІагъэхэр кыищымыштэ-хэм фэші ящыкІагъэр арагъэ-гъотыгъ. Оптимизациер еджаплэ-хэм ащэкІоми, кілээеджакІо макІэ зычІэс еджаплэхэр зэфашыжыгъэхэп, филиалитфыр кыагъэнэжыгъ, Пчыхалыкьуае, Къунчыкьохьаблэ ыкІи Шев-ченкэм адэт гурыт еджаплэхэр район бюджетым ылыгыщтых.

— Гукъау зэтыгъо кыэралыгъо ушэтынхэмкІэ кІэуххэр гъэрэкІорэм зэрэнахъ дэйхэр. Ау тэгугъэ ар кыищыжыгъэр зэхэшъуфынэу, шыкІагъэхэр дэжъугъэзыжынынхэу. Тэри ты-кыищыжыгъотыщт. Шьопсэу, шьотхъжэ. Гъунэпкыагъэр шьуштэн-хэу тэгугъэ, — кыиуагъ **А. Хьач-мамыкьом**.

Районым инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу **Пчы-халыкьо Аюбэ** ипсалъэ кілэ-кІыгъэ: «Пшъэрылъ шхьалэу щытыр егъэджен-пІуныгъэр нахъ

хэлъ мы Іофым. Джары я 9 — 10-рэ классхэр кыиэуахы-хэкІэ кілээеджакІохэм янахы-бэр, еджаплэм зыфычІэкІыжы-хэрэр, районым игурыт еджэплэ пчыагъэмэ я 11-рэ классхэр кыиэуахынхэ, кыищычІатупщынхэ ямылэжъу кыищыкІанэхэрэр».

БлэнэгъэпцІэ Марин, Джэ-джэхъэблэ гурыт еджаплэм икІлээгъаджэ, идиректор игуадзэ: «ТИеджакІохэр зэнэкьокъу зэфэшъхьафхэм ахэлажъэх, ха-гъэунэфыкІырэ чыплэхэри кыа-фагъэшъуашэ. Республикэ зэ-нэкьокъум естествознанием-кІэ Бэрээдэ Адамэ апэрэ чы-плэр, экологиемкІэ Хьэшъуа-нэкьо Шумафэ ятІонэрэ чыплэр кыищыахыгъ. Тэ мыгъэ я 11-рэ классыр кыиэуахыгъэр нэбгы-рич нылэп. Зэтыгъо ушэтын-хэр ати, апшъэрэ еджаплэхэм ачІэхъагъэх».

Джащ фэдэу зэлүкІэм кыищы-гушылагъэх, зыгъэгъумэкІыхэрэм, кыадэхъухэрэм, кыадэмыхъухэрэм, шыкІагъэхэр дэгъэзыжы-гъэнхэм ягугъу кыашыгъ Шев-ченкэм дэт гурыт еджаплэм хысапыр щызгъэхьырэ ГъукІэллі Татьяна, Очэлпые еджаплэмкІэ Виктор Кошуба, Аскъэлае дэт кілээцІыкІу Іыгыплэм ипашэу Гыщ Фатимэ.

Урысыем изаслуженнэ кілээ-егъаджэ, Аскъэлэе гурыт еджа-плэм урысыбзэр илээсыбэрэ щызгъэхьыгъэу Анцокъо Бибэ зигъэпсэфынуэ зэрэтІысыжы-рэм фэші гушылэ фэбэхэр кыи-фалозэ, «тхьауегъэпсэу» ралозэ агъэкІотэжыгъ, нэпэеплэ шІухьафтынхэр, кыагъагъэхэр ратыгъэх.

ИлээсыкІэ еджэгъум еджа-плэхэр фэгъэхъазыргъэнхэмкІэ

Гъэсэныгъэм иорганизациехэм нэбгырэ 432-рэ ашэлажъэ. Ахэм ащыщэу кілээгъаджэхэр зэрэхъухэрэр 289-рэ. Ащ ипроцент 92-мэ апшъэрэ гъэсэныгъэ, ипроцент 44-мэ апшъэрэ катэгоріе, ипроцент 35-мэ апшъэрэ катэгоріеи хьэ-хьэу ахьырэр мы илээсым кыищегъэжъагъэу дгъэлъэшыщт.

дэгъоу, шІуагъэ кыищыгъэ-псыгъэныр ары. Ащ фэгъэхьы-гъэ муниципальнэ программэ заулэ народнэ депутатхэм я Совет ыштагъэу шылэныгъэм щыгъэцэкІагъэ мэхъух. Сэгугъэ тьзэдэлэжыгъэ типшъэрылхэр дгъэцэкІэнхэу, хэхьоныгъэшІу-хэм тафэкІонэу. ИлээсыкІэ еджэгъу мафэ шьутехъажы-нэу, кілээеджакІохэм шІэныгъэ куухэр ягъугъэгъотынуэ, пса-уныгъэ пьтэ шьуиІэнэу сышъу-фэлъало».

КІыкІ Валерий, Нэшъукьое гурыт еджаплэм идиректор: «Зэ-тыгъо кыэралыгъо ушэтынхэм цыфхэм нахъ аналэ тет хъугъэ. Кілээгъаджэхэм пшъэдэкІыжъэу ахьырэми кыищыжыгъэ. Кілээ-еджакІохэр яшІэныгъэ елгы-тыгъэу кыэралыгъом иинсти-тутхэм ачІэхъанхэ альэкІы. Ау дэйхэри ащ хэлыхь. Кілээ-еджакІохэр зэреджэхэрэ про-граммэми, тхылхэми шІэны-гъэу ушэтынхэм кыащэгъэлэ-гъонэу зыфалохэрэр адэтхэп. ЯтІонэрэмкІэ, зэмысэгъэхэ чыплэхэм ушэтынхэр ащаты-нэу зыхъукІэ, кілээеджакІохэр мэщынэх, зэрымыр мэхъух, ашІэщтыгъэр ащэгъупшэжы, кыакожышъурэп. Узэгупшысэн

зэнэкьокъоу зэхэцэгъагъэм кІэухэу фэхъугъэхэри мыщ шы-зэфэхьысыжыгъэх. Апэрэ чы-плэр зыфагъэшъошагъэр Бэгъ Марыет зипэщэ Нэхэрэзые гурыт еджаплэр ары, ятІонэрэр — Пэнэжыкьое еджаплэр (ди-ректорыр Хьабэхъу Зарем), ящэнэрэ хъугъэ Пчыхалыкьое еджаплэу Пэрэныкьо Зухра зи-директорыр.

Гъэмэфэ мазэхэм кілээеджа-кІохэм ягъэпсэфыплэ лагерий еджаплэхэм кыищызылауахыгъагъ. Ахэм ащыщэу анахъ дэгъоу Іофшлэнхэр зыщызэхэщэгъагъэу алгытагъэр Пэнэжыкьое еджа-плэм лагерэу Нэныжъ Зарэ зипэщагъэр ары. ЯтІонэрэ чы-плэр зыхыгъэр Нэхэрэзые еджаплэм иагеры, ящэнэрэр — Джэдэжъэблэ еджаплэм игъэпсэфыплэ.

ИкІэухым Адыгэ Республикэм и Парламент, шІэныгъэмрэ гъэ-сэныгъэмрэкІэ и Министерствэ, Теуцожь районым иадминист-рация, народнэ депутатхэм я Совет, гъэсэныгъэмкІэ игъэлорышлалэ ящытхэу тхылхэр егъэджен-пІуныгъэм илофышлэхэу ахэр кыищыжыгъэхэм ара-тыжыгъэх.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Ерэджыбэкъо Адамэ кыиэзэриуагъэмкІэ, районымкІэ мыгъэ еджаплэр кілээеджэкІо 1452-мэ кыаухыгъ.

— КілээцІыкІу сэкъатхэу районым исхэм гъэсэныгъэ ягъэгъотыгъэныр, — кыищылауагъ докладым Ерэджыбэкъо Ада-мэ, — тэ типшъэрылъ шхьа-лэхэм ащыщ. Ащ фэші, Феде-ральнэ программэу «Доступная среда» зыфилорэм тыхэлажы, кілээцІыкІу сэкъатхэр зыще-джэнхэ альэкІыщт классэу сомэ миллионым еху зыпэлухъагъэр район администрацием Очэл-пые гурыт еджаплэм щаригъэ-гъэпсыгъ. Сомэ миллионичым еху район администрацием апэлугъэхъагъ терроризмэм пэшІуекогъэным, кілээцІыкІухэм ящылэныгъэ кыищыжыгъэным, япсауныгъэ гъэпытэгъэным, гъэсэныгъэм иучреждениехэр машІом шыухъумэгъэнхэм, яс-порт базэхэр федеральнэ шап-хъэхэм адиштэу гъэпсыгъэнхэм япхыгъэ Іофыгъохэм.

Мы аужырэ илээс зыбгъуп-шым кілээцІыкІоу районым кыищыхъурэр нахъ макІэ зэрэ-хъурэр докладчыкым кыиуагъ. Ащ ыпкь кыиуагъ, 2008-рэ илээ-сым елгытыгъэмэ, якІлээеджа-кІохэр процент 18-кІэ нахъ ма-кІэ хъугъэ. 2013 — 2014-рэ илээс еджэгъум яеджэплэ 12-рэ ахэм яфилиалитфыр ащеджа-гъэр кілээеджэкІо 1701-рэ ны-лэп. Ащ фэші гъэсэныгъэм игъэ-лорышлалэ кыищыжыгъохэр кыи-фэуцугъэх. Ау район адми-нистрациер ялэпылэгъоу а Іофы-гъори зэшІохыгъэ хъугъэ.

КілээцІыкІу Іыгыплэхэм райо-ным ит. Мы аужырэ илээси-оним джыри кілээцІыкІуи 135-рэ зыщылажъэ кілээцІыкІу Іыгы-плэтіу Гъобэкьое ыкІи Аскъэ-лэе еджаплэхэм кыищызылауа-хыгъ. КілээцІыкІу Іыгыплэхэм консультативнэ пунктхэр, еджа-плітфымэ кілээцІыкІухэр еджа-плэхэм ачІэхъанхэм защыфагъэ-хъазырхэрэ группэхэр ащызэ-хэщагъэх. А Іофыгъоу зра-хъагъэхэм яшІуагъэкІэ, непэ еджаплэхэм ачІэхъанхэм фэші

лэрэ кілээцІыкІу Іыгыплэхэм якыищызылауахыгъ агъэпсынкІэщт, кыэнэгъэ еджаплэхэми гъэсэ-ныгъэ зышарэгъэгъотырэ кілээ-цІыкІу группэхэр ащызэхэщэ-щтых.

Ерэджыбэкъо Адамэ кыиэ-риуагъэмкІэ, районымкІэ мыгъэ еджаплэр кілээеджэкІо 1452-мэ кыаухыгъ. ГушІуагъэр ахэм шІэ-ныгъэ куухэр агъотыгъэу зэрэ-щытыр ары. Ащ фэшыхъат ахэм япроцент 44-мэ еджаплэхэр «4»-рэ «5»-кІэ кыиэзэраухыгъэр. Я 9-рэ классым чІэкІыгъэхэм шІэныгъэу кыагъэлэгъауагъэр, ыпэрэ илээсым елгытыгъэмэ, проценти 3,4-кІэ нахыб. Гурыт еджаплэхэр кыищыжыгъэ нэб-гырэ 98-м шыщэу 25-мэ «За особые успехи в учении» зыфи-лорэ бгъэхалхъэхэр кыахыгъэх.

— Зэтыгъо кыэралыгъо ушэ-тынхэмкІэ, — кыищылауагъ док-ладым Ерэджыбэкъом, — тэ тьзэрэфаем фэдэу зэкІэ мы-хъугъэми, кІэуххэр зэфэтхы-сыжъхэзэ тапэкІэ гъунэпкыакІэ-хэр зэрэтштэщтыхэм иамалхэм язэхъан илээсыкІэ еджэгъум едгъэжъэщт.

КыиэзэриуагъэмкІэ, якІлээ-еджэкІо 98-у зэтыгъо ушэтын-хэр урысыбзэмкІэ зытыгъэхэм ащыщэу 93-мэ шапхъэу щыт-хэм ашІокІэу баллхэр кыахы-гъэх. Ау хысапымкІэ ар кыа-дэхъугъэп. Шапхъэхэм (мини-мальнэ порогым) ашІокІэу бал-лхэр кыищыжыгъэхэр нэбгы-рэ 76-рэ нылэп. А шыкІагъэр зэфэдгъэгъужынын тлэкІыщтэп. Сэ кыищыгъэжъагъэу хэти ипшъэрылхэр ыгъэцэкІэнхэ-фае. Сызипэщэ гъэлорышлалэм иметодкабинет шылэжъэщтхэр ипредмет хэшІыкІышхо физилэ ыкІи опытышхо зылэкІлэ кілээ-егъаджэх. Ахэм зэтыгъо кы-эралыгъо ушэтынхэм ятын кІэ-ухэу фэхъугъэхэр псынкІэу зэ-фахысыжынын, шыкІагъэхэр кыищыжыгъэхэр зэрагъэшІэн, ахэр илээсыкІэ еджэгъум да-

Пчэдыжыр фэбэ хьазырэу, тыгъэм инэбзый зырызэу чышхьашьом кытефэхэрэм зэхапшэу кьагъэфабэу кыкыокыштыгъ. Ар мэкIэ-лэшIоу кызытефэхэрэм, сабыр чые IэшIум цыкIу-цыкIоу кызырэхушхьыкIырэу фэдэу, дунаир мэкIэ-макIэу кьэушхьыгъ. Чыгхэм чэтыу кьэушхьыгъаклэм зызэрихьыдирэм фэдэу зызэкIащэу кыпшхьыгъ. Ахэр, гъатхэм бэрэ зэрэжагъэхэр хэпшыкIэу, лъэшэу фэзэ-щыгъэхэу якъэгъэгъэ шьуашэ зыщальжыным дэгүлэщтыгъэх.

Бзыу цыкIухэми, яунэжъ кьагъэзэжы гупсэфыжыгъэх пIонэу, гушIогъо такыкыым нахь рагъэху ашIоигъоу, яорэд мэкIамэхэм жынчэу хагъахьощтыгъ. Шъхьан-гупчэм үлүхъу урамым узытеплэкIэ, рэхъатныгъэр псынIкIэ дэдэу пIэпигъэзыштыгъ, пIахьомэ ежъ-ежырэу уахъэу кыпшIошIызэ, мыщ фэдиз хьалэмэтыгъэ зытехуьхэрэ дунаим ухашэщтыгъ.

Джауштэу иунэ гупсэфэу ыгу римыгъэсэу, мыщ фэдэу дунай дэхашIэм кытфидыгъэ природэм зыщиплы-хьан, илэшIугъэрэ ифэбагъэрэ зыхишIэнэу Аскэр урамим кытехьагъ. Ащ МыекIуапэ кьэлэ зэкIужь рэхъат цыкIоу зэрэщытыр ыгу рихьыштыгъ, ау гъатхэм икьежыгъэу, дунаим икьэушхьыгъэу, анахъэу ыгу хэпIагъэу зэмызэщыштыгъэр. ЦыкIу-цыкIоу урамим кырехзэ, кьэгъэгъэ мэ IэшIум, кызыэхышIэзэ ышъхъэ зэрифэкигъэ фэдэу, кызырэхыгъэри кыгурымылоу паркым ар кыидэхьагъ. Ежъ фэдэу дунаим идэхьагъэ зыгъэлъапIэу мыщ дэтыгъэри макIэп. Сабырхэм гушIом зэрихьэхэзэ кьачы-хьэщтыгъ, янэ-ятэхэр кьакIэмыхьэхэ фэдэу, ящхы макъэ жынчэу тхьа-кIумэм зэхихыштыгъ. Ахэм ячэф уеплэ зэпытыгъэки уемызэщын фэдэу кыпшхьыгъэуштыгъ.

Нахь нэжъ-лүжхьэми паркым идэхьагъэ зэрэщыгуагъэхэр ахэпшыкIэу, рыгушхохэу, мыгулэхэу кьакIухьэщтыгъэ. Ахэр емыплыхьэу, щымыгушIу-кыхьэу зы кьутэмэ цыкIуи кьагъа-нэрэп, зэкIэри, чыгъ шъхьапэ дэдэм пыт тхьэпэ цыкIум нэсыжъэу, агукIэ зэлъауыты зэрэшIоигъор ахэпшыкIэу заплыхьэщтыгъэ.

Дунаир зэрэгъэшIэгъоу джыри зэ кьэзыушыхьатэу паркым дэтыгъэхэр тетIысхьапIэхэр ары. Ахэр зэрэгъэ-лагъэхэри, янагъэки зэфэдэх, ау ащыщ пэпчэ зы щыIэныгъэ уахътэ зэрэщыплэгъурэр Аскэр лъэшэу ыгъэшIагъоштыгъ. КьыдэхьэгъумкIэ щытым зы кIэлэ ныбжыкIэ горэ тесыгъ, зыгорэм зэрэжэрэр кыхьэщэу ренэу сыхьатым еплыштыгъ. Ар бэрэ зэрэжагъэр хэпшыкIэу губжыр ынэхэм кьакIыхыштыгъ. Ащ кыгот тетIысхьапIэм курэжые цыкIур ылыгъэу бзылфыгъэ ныбжыкIэ тесыгъ. Ащ узеплэки, нахь насыпышIо дунаим темытэу кыпшхьыгъэуштыгъ. Исабий фэмылэгъукIэу, гушIогъо нэплэгъумрэ шIулэгъуныгъэ фэбэмрэ илуплэ тет-хагъэу укьеджэрэм фэдагъ.

Бзылфыгъэм кыпшхьыгъэ тетIысхьапIэм тес ныбжыкIитIум шIулэгъуныгъэу азыфагу илэым ублэки закьомы укыгъэфабэщтыгъ. Ау пшъашъэм зигъэгъусыгъэу, тIэки зигъэшIожы шIоигъоу, губжыгъэ фэдэу щысыгъ. Губжыгъэ нэгур тэрэз дэдэу кыфэмышI нахь мышIэми, ежъ

дэгъу дэдэу зыкышIэу кышхьыгъэуштыгъэ. КIалэр ышIэщтым егупшысэу, елэушIа, хьауми тIэкирэ джыри губжыгъэу щигъэсышIа зыфэпIощтым фэдэу упчIэ инэплэгъу укышхьыгъэуштыгъэ.

щтыгъ. КIалэми пшъашъэм игубжыгъэ нэгү зэрэшIотхьагъор хэпшыкIэу макIэу IушхьыпIыкIыштыгъ. Сьд фэдиз инагъэу пшъашъэм зышIотхьыштыгъэми, кIалэм гуфэбэныгъэу фырилэр инэплэгъу щыхъуштыгъагъ. Ежъ ныбжыкIитIум зыдамышIэжъэу насып дахэу ялэр алэпымызэу, агъэлъапIэу, нахь агъэбаинэу афалорэм фэдэу нэплэгъу шъабэкIэ афыреплэкIэхэзэ нахь хэкиотэгъэ бзылфыгъэхэр аблэки-штыгъэх.

Ахэм кьагот тетIысхьапIэм Аскэр зэплэм, кышхьыгъэр кыгурымыла-пэу, зэрымыры кьэхьыгъэу кышхьыгъэу. Ащ пшъашъэ од цыкIоу тесым инэплэгъу кыгъэшIоркыгъ. Жыбгъэ макIэу кьепшэрэм ышъац шIуцIэ кыхьэхэм макIэу Iэ ащифэ фэдэу зэрилъасэщтыгъэх. Аскэр нахь благъэу лыкIуатэ кьэс иакыыл зэрэщыорэр кызыэхышIэщтыгъ. Пшъашъэм щыгъхэр дэхэ дэдэу кызырэхушхьэрэм Аскэр гу лъытагъ: иджэнэ шIуцIэ цыкIоу кьэгъэгъэ шэплхэр зыхэплым нэмыкI зыщилъэмэ мыщ дэхэ дэдэу кызырэхышхьэрэм фэмыдэнэу кышхьыгъэ. Джэнэ цыкIур джырэ ныбжыкIэмэ якласэ кIакохэм зэрафэмыдэр Аскэр лъэшэу игопагъ. Нахь благъэу кьэкиуатэ кьэс рилоштыр ымышIэу гупшысэгъуае хуштыгъэ. Ерагъэу гу ышIа щынапэзэ мэкIэ-макIэу екIолагъ.

— Уимафэ шIу, сыкьэтысы хуш-шта?

— Тхьауегъэпсэу,— пшъашъэу журналым еджэщтыгъэр тIэки кызырэхыгъэщтагъэр хэпшыкIэу джэуап кытыжыгъ.

Аскэр пшъашъэм ынэ шIуцIэмэ закIэплэмэ, ежъ ыцIа ошIэ-дэмышIэу щыгушхьыгъэ фэдэу кышхьыгъэ. Пшъашъэр зэкIужьэу, гохъэу зэхэ-лыгъ. КьопIэ-фыжъ зыфалорэм фэдэу щытыгъ, ынэ шIуцIэхэр зэрэукирэм нахь хэмылэу кыдыхьыенхэ ылэ-кыгъэп. Пшъашъэ нэгү хураер нэжъ-

гъэи-пэжыгъэи цыкIоу щытыгъ, ылуп-шIэхэр кьэгъэгъэ шэплэу иджанэ хэлэмэ афэдагъэх, илыгъэу мыгъэ-лагъэу, ынэбзыц закьохэр тIэки кыхьэ ышIэхэ зэрэшIоигъом пае зэ, тIо горэм шIуцIэр анигъэсыгъагъ нылэп. Аскэр рилоштыр, гушIэр кызырэхыгъэщтыр ымышIэу кьэщынэжыгъ. Гу кызылэпшыкыжы зыгорэуштыгъ кьэгъушIагъ:

— Ори гъатхэр лъэшэу уикласэн фае?

— Ары, мыщ фэдэу чыгхэр кызы-тIэмхэки, сьплыныр лъэшэу сыгу рехьы...

— Сэ сцIэр Аскэр, оры?

ШIулэгъэу

Рассказ

— Сэ — Аид.

— Лъэшэу сигуапэ, Аид... Сыда мырэу пшIогъэшIэгъонэу узаджэрэр?

— Сипшъэшъэгъу ирассказ апэрэу журналым кыдагъэхьагъ. Ар лъэшэу сигуапэу сычыгушIулыгъэ седжэ... Аидэ ителефон кытеуагъ:

— Хуьн, дэгъу, мары сыкьэкио... Угу кьемыощтмэ, сэ сипшъэшъэгъу кысэжэ, сыкIощт.

— Аид, кызырэхышхьэрэ сшIэрэп, ау мы кьэлэшхом тыщызэлумыкIэ-жышхьыгъэ сэщынэ..., уиномер кысэптыгъэмэ...

— Аскэр, угу хэзгъэкинэу сыфаеп, сэ псэлыхьэ сшI ыкIи о номеры кыыостыныр сшIоемыкIу. Угу кьемыгъау.

Аидэ лъэбэкъоу ыдзырэ пэпчэ ыгу нахь кыхьэ фэдэу кышхьыгъэуштыгъ Аскэр. «Ары, — зэреложы Аскэр, — мыщ фэдэ пшъэшъэ зэкIужь дахэ ежъ кырагъажэу, елэгъоу ыгу рехьыфэ зэрэщамыгъэсыштыр кьэлэш-ным кьин хэлъыгъэп». Мыщ фэдиз илэс пчъагъэм апэрэу ыгу фэбэ-ныгъэ кызыфыхьэгъэ пшъашъэм ишIу-лэгъу кыдыгошын амал зэрэщымылэр кыгурылоу, ыгу кьеуапэу ежыри иунэ зытет урамим фиузенкыжыгъ.

Аидэ лъэбэкъу пытэхэр ышIыхэзэ кIощтыгъэ, ау непэ нэлуасэ кыфэхьыгъэ кIалэр ыгу хэпIагъэу, игупшысэхэм зэрэхэмыкIырэ ежыри щыщынэжъзэ, ы л а кь о х э р кIэсысыхьагъэх. Аскэр кIэлэ рэхъатэу зэрэщытыр ынапэ узэрэкла-плэу кьаплэ-штыгъэ. Ышъац мышIуцIэ дэдэу, ау шIуцIагъэр нахь

кьэбэкиштыгъэ. Ынэхэр нахъоу зэрэщытхэм емылпытыгъэу, улы-хуапагъэки тхьагъэпцыгъэ акIэ-плэгъоштыгъэп. КIэлэ Iэм-лээмкIау зэхэлыгъ, лъэпэ-лэагъэу кIэлэ зэкIужь дахэу илуплэ зэ уинэплэгъу кызыфэкиэ пчымыгъушхьыгъэу кып-шхьэу. Аидэ псэлыхьэ илэ пэтэз, нэмыкI кIалэ егупшысэнэу зэрэху-гъэмкIэ зэгыжыгъэу зэцIэцIэжыгъ ыкIи ипшъэшъэгъу телефонымкIэ фытео-мэ, игупшысэхэр зэщыкьонхэм кIэ-хьопсэу Iальмэкым дэлэбэжыгъ...

Аскэр гупшысэ куумэ ахэтэу иунэ

ихьажыгъ. Иныбджэгъоу зызыгъэдахэу гъунджэм кIэрытым гу лъымытахэу блэки, адыкIэ диванэу щытым те-гъольхьагъ.

— Ей! Сьд сэлэ кыпшхьыгъэр? УушIуцыгъи, хьауми уищыIэныгъэ ухэгупшысыхьэпагъа?

Ныбджэгъум икуо макъ Аскэр игупшысэмэ кьахышхьыгъ. Джэуапхэр упчIэмэ аретыжыкы нахь мышIэми, Аидэ исурэт ынэгү кIэкиштыгъэп. Ащ ышъац шIуцIэхэр утысэхэзэ зэрэкиштыгъэр игупшысэмэ кьахэ-нагъэу, игъашIэ щымыгъушхьэн такы-кьэу кышхьыгъэуштыгъэ.

Казбек гъунджэм мэфэ реным

кIэрытыгъэми езэщыштыгъэп. КIэлэ лъхъэнчэклауэ щыт нахь мышIэми, зышIошхьыныр лъэшэу икIэсагъ. Узеплэки, ипшэрыгъэки ицIыкIу-гъэки чIым теубгъуагъэу, зыкы-тырилэтыкIыным пае пхъэнтIэки горэ мыин дэдэу ищыклагъэу пIытэщтыгъэ. КIэлэ лъэпэлъагъэу щымыт нахь мышIэми, гохъэу, узIэпищэу хэлъыгъ зыгорэ. Мары пIоныш, кьэпIон лъэ-кынэу щытэп, е игушIаки, е ренэу гушIогъо нэплэгъоу илэр ара, кьэпIэн лъэкиштыгъэп.

Казбек бэрэ зэплыхьэу гъунджэм кIэрытыгъ, нэужым Аскэр кьеплэи, хьаулыеу щымысэу зигъэхьазырынэу кырылуагъ.

— Аскэр, зэ кьэтэджи зыгъэхьа-зырба! Арэп пшыгъушхьыгъа сэлэ непэ тыздэкионэу щытыр?

— Тыда?

— Непэ сикьэщэн цыкIу нэлуасэ узэрэфэсшIыштыр угу кьэкижырэба?

— Хуьгъэ, непэ темыгъаф, етIанэ нэмыкI мафэ горэм тыкIощт. Джы-дэдэм ащ фэдэ гукьыдэчэ сшIэп.

— Зэ, зэ... кьэуцу! Пшъашъэм еслогъах узэрэсигъусэщтыр, джырэ нэс кысхьыфагъэу ащ пIы фэсыусы-нэу уфая? Кьэтэджи зыфап, ауштэ-уми тыгушхьыгъэ...

— Сьд сэлэ сызкIэбгъэзыгъэр..., кIо некIо, некIо..., арымырмэ сауж уикIыштыгъ.

— Блэпэм кышхьыгъэу кы-осэлэ, тхьамафэ хуьгъэ уауж сызи-тыр, — джыри мэгъумытымы ар. Казбек телефоныр джыбэм кыри-хи, икьэщэн фытеуагъ, зыщэжэщт чыпIэр агъэунафыгъ. Аскэр пшъашъэр кызырэхуагъэри кызыэхыгъэп, ишъыпкьау ителефон «рыджэгъоу» щысыгъ.

— Мары сикьэщэн цыкIоу мыщ фэдызм зигугъу кьэсшIырэр, Аскэр, си Аидэ нэфынэ...

Казбек пшъашъэм ыцIэу кылуагъэр Аскэр кызызэхэхым, шыблэ кье-уагъэ фэдэу кыкIэщтагъ. Ары, зэрэнэгъуагъэу ыпашъхэ итыгъэр непэ ыпсэм фыгъэдэгъэ пшъашъэр ары. Рилоштыр ымышIэу зэтенагъэ фэдэу Аскэр щытыгъ.

— Ори ныбджэгъу ухуьнэп, сшIэрэп сшIэщтыр нахь. Е сэлэм ехба, е «сигуапэ нэлуасэ сыкызырэхьыгъэр» Iоба, сьдэу утхьамакIагъо дэд...

— Хуьгъэ, Казбек, Аскэр пшъыгъэн фае, ушымыхь. Тхьашъуегъэпсэу шхуькызырэхэжагъэмкIэ, ау сэ ав-тобусым сэгужьэ, сыкIожыштыгъ.

— Дэгъу, Аид, адэ укложьын нахъ, гушылэ горэ зыжэ кыздэмыкыштым упалпъэу ушытына, кло, гьогумаф! Зышымыгъэгъупшэу уанэ-уятэмэ сэламышхо сфяхыжъ.

Казбек сэмэркъэуныр зэрикласэр Аидэ ышлагъэ хъугъэти, маклэу лущ-хыпцыкыи ежъэжыгъ. Аидэ зэрэлыкыжъэу Казбек Аскэр шыхагъ. Ад-рэм игубж нахъ хигъахъозэ клоштыгъ. Аскэр ишъэогъу клалэм кыиорэм шыщ зыпари зэхихыштыгъэп. Мыщ фэди-зэу инэплъэгъу клэмыкыжыштыгъэ пшъашъэр анахъ ныбджэгъу лъаплэу илэм зэрикъэщныр Аскэр джыри тэрэзэу гурымылопагъэу, хъурэ-шлэрэр тэрэз дэдэу зэхимыфэу кыиш-

шэу кыигъэгъушлагъэу автобусым икыжыгъ.

Мафэхэр псынклэ дэдэу маклох. Тыгъуасэ фэд Аскэр мы паркым Аидэ зышилъэгъугъагъэр, джы неушмыклэ мары иныбджэгъу ишъхъэгъусэ хъушт. Гьогу кыхъэ темыхъэзэ аужыпкъэу паркым кыишкылухъахъынэу кьэклауагъ. Казбек лъэшэу ыгу кьеуагъ Аскэр иджэгъу зэрэшымылэщтыр, ау лофшлэ-нымклэ кьамытлупшэу, нэмыкл хэклыплэ имылэу гуригъэлуагъ ишъэогъу.

— Кло, адэ сьд тшлэн, зэрэхъоу тшышт, амал имылэмэ уклон,— фэ-мыялэу кыирилуагъ Казбек.

Пчэдыжым кыишегъэжъагъэу Аскэр ыгу зэрэцыклур кыихэщэу, чэфынчъэу,

быир ылыгъэу изакъоу кьэнэ-гъагъ нахъ мы-шлэми, иклалэ зымы шигъэкла-гъэп. лофшлэни-тлум зэдылутэу, чэщи мафи гъэп-сэфыгъор ымы-шлэу лажъэщты-гъэ. Ежъ Аскэ-ри ицлыкыгъом кыишегъэжъа-гъэу янэ дэлэ-пылэщтыгъэ, чэщ лофшлэгъум Шам-сэт кыишкыжы-клэ, унэ зэлухы-гъахэм иклалэ кыиригъэжъахъыштыгъ.

Джауштэу ицлыкыгъом кыишегъэ-жъагъэу янэ ыпсэ хэтлагъэу, зэгуры-лохэу, шъэф гори азфагу имылэу Аскэр кьэтэджыгъ. Ины зэхъуми янэ сьмаджэу ыльэгъуныр кьин дэдэу кыи-щыхъуштыгъ. Кьызыгъольклэ иплэлапэ кьылымкыизэ нэф ыгъэшъыштыгъ...

Аскэр игупшысэмэ кьахищыжыгъ самолетыр кьызэрэтысырэр кьэзылорэ макъэм. Ылъакъо чыгум кьызэрэ-тыригъэуцожъэу таксиим итысхы лъэ-темытэу сьмэджэщым зыригъэщагъ.

Палатэм зычлахъэм, янэ чъые-штыгъэ. Нахыпэм сьмаджэ зыхъуклэ иплэлапэ зэрэщыштыгъэм фэдэу тлысыгъэ, кьэушыжыфэ лэ щифэу клэпырысыгъ. Шам-сэт ынаплэхэр кьызэрэзэтыриххэу иклалэ ыпашъхъэ зэрысым кыи-гъэштагъ, нафэмэ, хъаумэ пкы-хъаплэмэ зэхимыфышъоу тлэклурэ шылтыгъ, етланэ зыкызешлэжъэм, упчлэхэр зым ыуж зыр итэу ты-ритахъохэу ыублагъ. Кьызклэкло-жыгъэр зэрымидэрэр нафэу кьэгъушылэщтыгъэ Шамсэт. Зы-горэ хъу кьэси мор зичыжъэгъэ гьогум кьытехъаныр мытэрэзэу ылытэщтыгъэ бзылфыгъэм. Узым хэпшыклэу зэкыгъэклауагъ нахъ мышлэми, Шамсэт зи кьемыхъулэгъахэ фэдэу уигъэ-гъгъэу кьэгъушылэщтыгъэ. Бэри зэкларымысыгъэхэу медсестра цыклум укол ышынэу кыицлахы, Аскэр пчыхъэм кьакомэ нахъ тэрэзэу янэ клэрысыштэу ыгъэ-гъгъи кьычлэгъэжыжыгъ.

Янэ ежъ зэремынэгъуагъэу «пхъашэу» кьычлэжыгъ ыкли узым чанэу зэрэпэуцужыгъэм шыгу-шлыкыизэ Аскэр сьмэджэщым кьычлэжыжыгъ. Мыекъуапэ зэ-рэфэзэщыгъэр кыихэщэу Аскэр ураммэ зашплыхъагъ ыкли зэмьзэщырэ паркымклэ тезэклухъанэу ыгъэзагъ. Бэ Аскэр гукъэжыжъэу ышъхъэ шы-зэблэжыгъэр: цыклоу ятэ кьызэри-щэщтыгъэр, ежъ иныбджэгъумэ ягъусэу кьызэрэщыкылухъэщтыгъэр, ишлуплэгъу мыкыласэу Аидэ апэрэу мыщ зэрэ-щышылэлагъэр... Игупшысэ псынклэу шъхъарыгъ ыпашъхъэ ит тетлысхъаплэм Аидэ зэрэтемыр зельэгъум. Кьышло-шыгъа, хъауми нафэу кьечъэхыгъа ынэгъушъхъэ нэпсыцэр? Ыдэжъ нэ-сыфэ ышлугъэ дашлэзэ икло нахъ хи-гъахъоштыгъэ...

— Сэлам, Аид!

— Сэлам, Аскэр, — зэрэгъыгъэр кьымыгъэлагъэу шлоигъоу, лугушлыкыизэ джэуап кыитыжыгъ.

— Сыда кьэхъугъэр? Зыгорэм угу хигъэжыгъа? Сыда уизакъоу узыкы-шысыр? Казбек тыдэ шыла? Сыда плалэ лалыныр зыкыпымылпыр? — зымыгъэлсэфы фэдэу Аскэр упчлэхэр кыитыштыгъэх.

Аидэ хэщэтыкыгъ, ерагъэу кьэгъу-щылэнэу кыиригъэжъагъ:

— Казбекрэ сэрырэ тыкьэзэрэ-щэнэу плалэ дгъэнэфэгъагъэ, кьэ-ошлэжъмэ?! Джа мафэр кьэсыгъ. Сэри, хэтрэ пшъашъэ зэришлыштэу, зыз-гъэхъазырыгъ. «Типшъашъэ гьогу те-хъэ» зылоу кьытфэгъушлэнэу кьэклау-гъэри маклэп. Плалэу зэттыгъэ сы-хъатым блэжыгъэр маклэп, ау кьэ-гужъохэу тлугъэ, тыгумэжыгъэп. Си-тефон кьызытеом, сыгуклэ зыго-рэ зэрэхъугъэр кьэсшлагъ, ськьэ-клэзэжыгъ, кьысалоштыр сьмышлэу, кьин горэ хъугъэным сыщышынэзэ телефоныр кьэсштагъ. Кьысалуагъэр зэрэгомылур сигъусэмэ алъэгъоу мылым фэдэу кыиыбзэ ськьэхъугъ. Хъугъэр кьызгурымылопагъэу, шлэщтыр сьмышлэу, згъэшлагъоу, ащ фэдэу хъун ыльэкыштыгъэ зыфэллоштым фэдэу: «Казбек нэмыкл пшъашъэ кыихыгъ» зэпытэу кьаслоштыгъэ. Тилахылхэм хъугъэр кьагурылуагъэу зэбгырыкы-жыжыгъэх. Кьысэхъуллагъэр шлошъхъа-клоу бэрэ унэм ськыкыжыгъэп, цыфмэ сакъыхъанклэ сьукытэщтыгъ. Джы нахъ гу кьызлэпысшыхъахъыгъ, загъо-рэ мырэуштэу паркым ськыаклоу тлэклурэ сыщысэу кыихэкы.

Кьылуатэрэр Аидэ кьыухыгъэ кьо-дыеу ошхышхо кьыиригъэжъагъ. Ас-кэррэ Аидэрэ алапэхэр зэрэлыгъхэу паркым кьыдэжъыжыгъэх...

Аскэррэ Аидэрэ унэгъо дахэ зызэ-дашлагъэр непэ илэсипшл хъугъэ. Ар хагъэунэфыкынэу яшъаорэ япшъашъэ цыклурэ ягъусэхэу нэлуасэ зыщы-зэфэхъугъэгъэхэ паркым кьэклауагъэх. Сабыйхэр тлэклурэ джэгъугъэхэу лы ешъуагъэу кьаклэрыхъагъэр ны-тыхэм агу римыхъэу ясабийхэм кьяджэжъхи, джэгуплэхэр зыдэщытымклэ реклоклы-гъэх. А лы ешъуагъэу сабийхэр кьыз-клэращыжыжыгъэхэр кьызэрамышлэ-жыжыгъэр ахэпшыклэу псынклэу лукы-жыжыгъэх. Казбек бэрэ аклэпылпъэу шытыгъ. Ахэм яплыизэ, ежъ ищылэ-ныгъэ гьогу ыгу кьэжыжыгъ: бай-ныгъэм фэбанэзэ Аидэ блэлэбкыи иначальник ипшъашъэ кьызэрищагъэр, ау, зэресагъэу, нэмыклхэм адэжъ клоныр зэрэщымыгъупшагъэр.

Аидэ фэдагъэп адрэ пшъашъэр. Аидэ кьыфигъэгъуштыгъэм ызыщани Маринэ ышылагъэп. Нэмыклхэм адэжъ зэрэкло-рэр кьызэришлэу иунэ кьыирыфыгъ ыкли лофшлэплэмэ ятэ кьылуригъэгъэжыгъ. Нэмыкл лофшлэплэу кьыуагъэми, ишлупшы-гъэр ежъ «ыпэ нэсыгъэу» хъуштыгъ ыкли ащ илэжыгъэ зымы лофшлэн кьы-ритыштыгъэп. Игукъанэхэр «кьыдэ-зыгошъэу» кьыфэнагъэр аркыи арыгъэ. Мафэ кьэс аркы бэшэрэбыр изакъоу ришъуштыгъэ, аузэ ешъуаклоу хъугъэ. Мары иныбджэгъу шыпкыагъэми кьышлэжыжыгъэп... Кьызэклагъэлэбэ-жыжыгъагъэмэ, Казбек нэмыклэу псэ-уштыгъагъэ, ау... Джы аркы бэшэрэб закъор ары гъусэ шыпкыэу ащ кьы-фэнагъэр.

ГЪОНЭЖЫКЪО
Сэтэнай.

игъунапкъ

хъуштыгъ. Казбек бэрэ пэмытэу кыи-щэнэу зэрилоштыгъэр Аскэр ыгу кьэжыжыгъ.

Сыда джы ышлэщтыр? Яджэгъу Аскэр игъусэнэу кьызэрилогъагъэр ыгу кьы-хъагъ. Аскэр пцы ыусыныр ишэны-гъэп, ыгу римыхыгъэми, джащ фэ-дэкъабзэу игуапэмэ псынклэ дэдэу ынапэ укыищеджэщтыгъ. Джы Аидэ шлу зэрилъэгъурэр кьыхэщынклэ мэ-щынэ. Сыдэуштэу хъугъа? Иныбджэгъу икьэщэн шлу ыльэгъугъ, ащ нэмыкл пшъашъэ щылэжъба? Кьэзышлэрэм мыскаэрэ кьышлэу, хъуштэп ар, илоф-шлэнклэ Москва клонэу кьыралогъагъэу шытыгъ, джэгум тефэу ащ клонэу тыриубытагъ. Ахэм ягупшысэзэ унэми кьыхъахъыгъ. Аскэр игупшысэмэ кьа-хищыгъ Казбек ымэкъэ чан. «Сьд, угу рихыгъа ськьэщэн?» Рилоштыр ымышлэу Аскэр кьэгъулагъ. «Сыгу рихыгъа кьодыеп сэ ар», — ыгуклэ зэриложыгъ.

— О пшлэрэр пшлэу дэй кьыхэп-хына, Казбек!

— Зэ лофэп нычхъапэ укъэгъуш-лагъэмэ!

Адыгэ орэд дэхэ дэдэу ошлэ-дэ-мышлэу Казбек иджыбэ кьылуыгъ. Кьытеорэр кьызэришлагъэр кьаплшэу ынэхэр кьэлыдыгъэх.

— Хъун, Марин, хорошо. Я сей-час же приеду. Подожди, моя хо-рошая. Все, пока, до встречи.

— Хэта мырэу дэхэ дэдэу уры-сыбзэклэ уздэгъушлэрэр?

— Ар синачальник ипшъашъ. Пшъэшъэ цыклум ыналэ кьызэрэс-тыридагъэр нафэ, сэри ащ пэры-охъу сыфэхъурэп. Пшъэшъэгъум дэжъ тлэклэ шыгъужъагъ, клэжынклэ изакъоу мэщынэ. Кло, ошлэба сэ сьзэрэгъу-цланэр, «хъау» сфялорэп. — Кьы-луагъэр зэрэмытэрэзыр зэхаплшэу ежъыри кьэщыжыжыгъ. Псынклэ дэ-дэу зигъэхъазыри Казбек унэм икыгъ. Аскэр игупшысэмэ джыри изакъоу кьахэнагъ.

Аидэ автобусым исэу окложыфэ непэ кьехъулагъэмэ ягупшысэщтыгъ. Мэфэ реным ыгу имыкыгъэ Аскэ-рыр ипсэлыхъо иныбджэгъоу кьычлэ-кыгъ. «Дунаир гъэшлэгъонэу мээекло», — ыгуклэ зэриложыгъ. Иджэгъу мафэ кьэблагъэ, ежъ нэмыклхэм нэплъэгъу фабэхэр афедзых. «Сьдэу укыитэ уимыла?» — ежъ-ежъырэу зэриложыгъ. Ау сьд ылуагъэми, сьд ышлагъэми, ыгу зэрэаплэжъэр Аидэ кьыгуры-лоштыгъэ... Бэрэ тетырэ автобусыр Аидэ зы такыкыклэ нэсыжыжыгъэу кьышлэшлыгъ. Шъхъангъупчъэм зеп-лым, ятэ кьыпгъонокыгъэу машинэмклэ кьызэрэжэрэр кьыльэгъугъ ыкли лъэ-

лофшлэми ыгу емыклоу шысыгъ. Непэ иныбджэгъу зэринысащэр шыгъупшагъэп, фытеонышъ, фэгъушлэнэу ылуи телефо-ныр кьышти шъхъае, «бырсырым хэт, зэхихыштэп» ылуи ыгъэтлылжыжыгъ. Уахътэр зэрэклауагъэри ымышлэу псынклэу лэклэжыгъ, икложыгъоу зэрэблэжыгъэр сьхъатым зеплым кьыльэгъугъ, зыкыи-

гъэхъазырыжыи, лофшлэгъу мафэр кьы-зэриухыгъэм ымыгъэгъушлоу, чэфынчъагъэр ынэгъу клэмыклэу нэфынэр кьыгъэжыжыгъэ кабинетым кьычлэжыжыгъ.

Аскэр зэхимышлалэзэ, клымэфэ щтыргъукыи икыгъ. Мафэхэм фэ-бэныгъэр кьабэклэу хъугъэ, ау ура-мым техъанышъ, тезэклухъанэу ыгу кьэжыжыгъ. Гъатхэр зиклэсэгъэ Ас-кэрыр ары лоу пшлэжыштыгъ, Моск-ва зыдэсым кьышегъэжъагъэу зэзакъу зиплэхъанэу зэрэдэжыжыгъагъэр, ари иныбджэгъухэр лъэш дэдэу кьызэре-лэлуагъагъэхэр ары нахъ, ежъ фэ-егъахэп...

Пчэдыжъ Аскэр лофшлэплэм нахы-жъэу клонэу зигъэхъазырыгъагъэ ителе-фон кьызытеом. Кьызэриштэу игъу-нэгъу шъузым ымакъэ кьышлэжыгъ, ау пчэдыжъ нэфмышым зыфыхыштыр ышлагъэп. Янэ сьмэджэщым зэра-щагъэр кьызырелом, Аскэр лофшлэным зыкьаригъэгъушлэп апэрэ самолетымклэ кьэбыжыжыгъ. Уахътэр жъэжъэ дэ-дэу клоу кьышыхъуштыгъэ, нахъ псын-клэу кьэжыжыгъ шлоигъуагъ. Ащ ятэ ныбжыжыгъ дэдагъ зехъым. Янэ са-

КУШЪХЪЭФЭЧЪЭ СПОРТЫР

Щытхъур Адыгеим кыфахы

Урысыем ибзыльфыгъэхэм кушъхъэфэчъэ спортымкIэ язэнэкъокъу Воронеж щызэхашагъ. Командэм хэтхэу километрэ 50 спортсменкэхэм кыакугъ. Адыгэ Республикэм ихэшыпыкыгъэ командэ зэлукIэ-гъум ятIонэрэ чыплэр кыщыдихыгъ. Ирина Журба, Ольга Дейко, Елизавета Ошуркова, Алена Журба тыжын медальхэр кыдаыхыгъэх.

Е. Ошурковам
кыыхыгъ

Къэлэ клоцыр хъураеу къачы-хъээ, километрэ 50 хъурэ гъо-

гур кыакуным фэшI бзыльфыгъэхэр зэнэкъокъугъэх. Елизавета Ошурковам ухъазырыныгъэ дэгъу кыгъэлъагъуи, апэрэ чыплэр кыфагъэшъошагъ. Илээс 17 — 18 зыныбжхэр арых зэлукIэ-гъухэм ахэлэжыагъэхэр. Ирина Журба я 3-рэ хъугъ. Мыекъуапэ щыщ пшъэшъитIумэ медальхэр кызыраыхыгъэхэр гъэхъагъэкIэ афэтэлъэгъу.

Адыгеим икомандэ зэнэкъокъухэм афэзыгъэхъазырыгъэр тренер-кIэлэегъаджэу Алексей Войновыр ары.

Нэбгырэ тIурытIу
хъухэу

2000 — 2001-рэ илээсхэм къэхъугъэхэр нэбгырэ тIурытIоу зэгъусэхэу хэгъэгум изэнэкъокъу хэлэжыагъэх. ЗэлукIэгъухэр Самарэ хэкум щыкIуагъэх. Роман Пристанскэмрэ Алексей Опрышкорэ ятIонэрэ чыплэр кыдаыхыгъ. Аджырэ Азэматрэ Андрей Платоновымрэ я 3-рэ чыплэр кыахыгъ.

Роман Пристанскэр километрэ 20 хъурэ гъогур анахь псынклэу къэкIугъэнымкIэ зэнэкъокъум хэ-

лэжыагъ. Тиспортсмен ятIонэрэ чыплэр кыыхыгъ.

СтIашъу Мамыр
ишIухъафтынхэр

Мыекъуапэ шаплугъэ СтIашъу Мамыр кушъхъэфэчъэ спортым щызэлъашIэ. Адыгэ кIалэр Урысыем ихэшыпыкыгъэ командэ хэт. Адыгэ Республикэм кушъхъэфэчъэ спортымкIэ икIэлэ-цыкIу-ныбжыкIэ еджапIэ иди-ректорэу Анатолий Лелюк кы-зэрэтилуагъэу, СтIашъу Мамыр илэпэлэсэнныгъэ хэпшыкIэу хегъахъо. Гъэхъагъэу ышIырэр Адыгэ Республикэм и Мафэ фегъэхы.

Европэм испортсменхэм язэлукIэгъоу Венгрием щыкIуагъэм М. СтIашъум хагъэунэфыкIырэ чыплэр кыщыдихыгъ, ащ даклоу,

спортымкIэ дунэе класс зилэ мастер хъугъэ.

Адыгэ кIалэмэ ащыщэу апэрэу ащ фэдэ щытхъур кыдэзыыхыгъэм тигъээтэеджэмэ ацIэкIэ тыфэгъушIо. «Балтик-Тур» зыфилорэ дунэе зэлукIэгъоу Прибалтикэм щызэхашагъэм СтIашъу Мамыр чанэу хэлэжыагъ. Купэу «Итера-Катюшэм» хэтэу километри 150-рэ кыкIулугъ. Дунэе турнирым ятIонэрэ чыплэр кыщыдихыгъ.

М. СтIашъум итренер-кIэлэегъаджэу Алыбэрд Сергей, Адыгеим икIэлэцыкIу-ныбжыкIэ спорт еджапIэ ипащэхэм тафэгъушIо. Мамыр мы мафэхэм Мыекъуапэ щыл, гушылэгъу тызэфэхъунэу тэгугъэ.

Сурэтхэм арытхэр: **СтIашъу Мамыр** (ышъхъагырэ сурэтым сэмэгумкIэ щыт) **кыфэгъушIох;** **Елизавета Ошуркова**.

ДЗЮДО. ДУНАИМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Кыдихыгъэр тыжыны

КъокIыплэм кыщещежъэгъэ бэнакIэмэ ащыщэу дзюдом-кIэ дунэе зэнэкъокъур Челябинскэ щэкIо. Мыекъопэ бэнэпIэ еджапIэм шагъэсэгъэ Мудрэнэ Бислэн килограмм 60-м нэс къэзыщэчырэмэ алырэгъум ащыл-кIагъ, тыжын медалыр кыфагъэшъошагъ.

ЗэкIэмкIи бэнэгъуих Б. Мудранэм илагъэр. Финалым хэфэным фэшI Японием кыкIыгъэ спортсменэу дунаим ичемпио-

ным текIуагъ. Дышъэ медалым Бислэн фэбанэзэ, Монголием илыкIо Iукагъ. Нахь лъэшыр язэрэмыгъашIэу бэнакIохэр зэ-

нэкъокъугъэх. Б. Мудранэм гугъэ имылагъэу тIытэрэп, ау судьям кызырэфигъэпытагъэм кыхэкIэу, Монголием кыкIыгъэм дышъэ медалыр ыхыгъ. Бислэн ятIонэрэ чыплэр кыдихыгъ.

Б. Мудранэм аужырэ илээсхэм Ермэлхъаблэ дэт спорт еджапIэм зыщегъасэ. Урысыем изаслуженнэ тренерэу Рудольф Бабоян ипащэу зэлукIэгъухэм ахэлэжъэ.

Сурэтым итыр: **Мудрэнэ Бислэн**.

ПАУЭРЛИФТИНГ. ДУНАИМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Имедальхэм ахегъахъо

Дунаим пауэрлифтингымкIэ изэнэкъокъу Москва щыкIуагъ. Урысые Федерацием ихэшыпыкыгъэ командэ хэтэу Iэпэзэо Шамилэ зэлукIэгъухэм ахэлэжыагъ. Штангэр бгъэгум телэтыкыгъэнымкIэ нарт шъаом дышъэ медалыр кыдихыгъ.

нэм, Урысыем, нэмыкIхэм ябатырхэр апэрэ чыплэхэм афэбэнагъэх. Хэгъэгъу 30-м нахыбэмэ яспортсменхэр зэнэкъокъугъэх. Iэпэзэо Шамилэ килограмм 67,5-рэ къэзыщэчырэмэ якуп

иухъазырыныгъэ кыщыгъэлъэгъуагъ.

Ш. Iэпэзаом рэхъатныгъэ хэлъэу щылычым ебэныгъ, кг 132,5-рэ кыIэти, дышъэ медалыр кыфагъэшъошагъ. Адыгэ къэралыгъо

университетым июридическэ факультет ия 3-рэ курс батырыр щеджэ. СпортымкIэ мастерэу, тренер-кIэлэегъаджэу Евгений Иванцовыр ипащэу дунэе зэнэкъокум зыфигъэхъазырыгъ.

Шамилэ дэгъу дэдэу университетым щеджэ, лъэпкъ шэн-хэбзэхэр егъэлъапIэх. Имедальхэм ахигъахъозэ, сэнэхъатэу кыыхыгъэмкIэ Iоф ышIэн имурад. Опсэу, Шамил, Тхъэм уигухэ-лышIухэр кыбдегъэхъух.

Сурэтым итыр: **дунаим идышъэ медаль кыдэзыыхыгъэу Iэпэзэо Шамил**.

Польшэм, Португалием, США-м, Испанием, Нидерландхэм, Украи-

ФУТБОЛ

«Аланиер» анахь лъэш

Кыблэ шьолъырымрэ Темыр Кавказымрэ яфутбол ныбжыкIэ командэхэм язэлукIэгъухэр Мыекъуапэ щыкIуагъэх. Спорт еджапIэхэм защызыгъэсэрэ кIалэхэм яухъазырыныгъэ зэрэхагъахъорэр зэнэкъокъум кыщыльэгъуагъ.

Мыекъуапэрэ Новороссийскэрэ якомандэхэр тыгъуасэ зэдешлагъэх, пчъагъэр 0:0-у зэлукIэгъур аухыгъ. «Аланиер» зэкIэми анахь дахэу ешлагъ.

Чыплэхэр

1. «Алания» — 12
2. «Черноморец» — 7

3. «Витязь» — 6
4. «Зэкъошныгъ» — 4
5. «Афыпс» — 0.

«Аланиер» Шъачэ щыклошт кIэух зэнэкъокъухэм ахэлэжыагъ.

Нэклубгъор
зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТИЛЬ Нурбий.

Зэхъыщагъэр
ыкIи кыдэзы-
гъэкIырэр:
Адыгэ Республи-
кэм лъэпкъ
IофхэмкIэ, IэкIыб
къралхэм ащы-
псэурэ тилгъэп-
къэгъухэм адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стьянскэр, 236

Редакциер
зыхъытIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъаIэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжъ зы-
хырэ секретарыр:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэIоры-
шIапI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи
пчъагъэр
4046

Индексхэр
52161
52162

Зак. 2901

Хэутыным
узыщыкIэхтэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэхтэхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхъаIэр

Дэргэ Тимур

Редактор
шъхъаIэм
иапэрэ гуадзэр
МэшIэкъо
Саид

ПшъэдэкIыжъ
зыхырэ
секретарыр
НэпшIэкъуй
Заур